

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo
školství, mládeže
a tělovýchovy

Univerzita Palackého
v Olomouci

Název projektu: Podpora a zvyšování kvality pregraduální přípravy pedagogů na Univerzitě Palackého v Olomouci, Registrační číslo projektu: CZ.02.02.XX/00/23_019/0008422

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ A ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

PŘÍLOHA KOMPETENČNÍHO RÁMCE ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

FINÁLNÍ VERZE PLATNÁ OD ČERVNA 2026

Autorský tým: Mgr. Tomáš Hubálek, Ph.D. • PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D. • Mgr. Zuzana Cieslarová, Ph.D.
• Mgr. Aneta Filípková • Mgr. et Mgr. Marie Fritzová, Ph.D. • Mgr. Petra Šebešová, Ph.D.
• PhDr. Mgr. Radim Štěrbá, Ph.D., DiS. • Mgr. Ing. Hana Vacková • Mgr. Veronika Vacková

Grafická úprava: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Jakub Konečný

Oponenti: Mgr. Eliška Opletalová • PaedDr. Michal Podzimek, Th.D., Ph.D. • Mgr. Marek Šebeš, Ph.D.
• Mgr. Samuel Wosiński

Elektronická verze publikace je dostupná na www.msmt.cz, www.edu.gov.cz

ÚVODNÍ SLOVO

V současném moderním a měnícím se světě stoupá, snad více než kdy jindy, ve školním prostředí význam předmětů výchova k občanství a základy společenských věd. A to nejen kvůli tomu, že je Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ řadí mezi klíčové priority, ale zejména proto, že zmíněné předměty jsou často jedinými, které žákyním a žákům na základních a středních školách přibližují reálné fungování současné společnosti. A činí tak z několika perspektiv – nejen příslušných vědních oborů a aktuálního

dění ve společnosti, ale také s ohledem na budoucí využitelnost získaných poznatků, kompetencí a zkušeností žákyněmi a žáky. Tím se oba tyto předměty řadí mezi nejužitečnější pro život každého aktivního občana. Tuto skutečnost je třeba připomínat pedagogické, odborné i laické veřejnosti, aby mohl být potenciál předmětů reálně využit.

Předložený oborově specifický kompetenční rámec absolventky a absolventa učitelství výchovy k občanství a základů společenských věd přirozeně vychází z obecného kompetenčního rámce a je koncipován tak, aby odrážel základní principy, které by měl pedagog vyučující příslušné předměty reflektovat. Stejně jako rámec obecný, je i tento dokument strukturován do šesti základních oblastí a každá z nich je dále členěna do tří úrovní podle míry zkušenosti pedagožek a pedagogů. První dvě části, které se zaměřují na vyučovací obor a na didaktiku vyučovacího oboru, jsou ještě doplněny samostatným komentářem, ve kterém jsou klíčové záležitosti podrobněji vysvětleny a pro zájemce

doplněny i o další odborné zdroje. Ještě bychom rádi zmínili, že v části 2-6 nejsou vyplněny automaticky všechny body a to proto, že jsme nechtěli duplikovat znění obecného kompetenčního rámce. Naopak jsme se při psaní textů soustředili na reálné oborové zaměření.

Cílem celého rámce je zejména pomoci začínajícím pedagogům v jejich úsilí o dosahování pedagogického mistrovství a v rámci možností přispět i k rozvoji oborové didaktiky výchovy k občanství a základů společenských věd. Věříme, že tento dokument se promítne i do obsahu pregraduální přípravy v příslušných studijních programech na vysokých školách připravujících učitelky a učitele a ve finále pomůže kultivovat oborové prostředí pedagogické praxe.

Oborově specifický kompetenční rámec absolventky a absolventa učitelství výchovy k občanství pro základní školy a základů společenských věd pro školy střední, který se Vám dostává do rukou, vytvořil tým akademických pracovníků a pracovníků ze šesti českých univerzit, zkušených pedagožek ze základních i středních škol a své podněty k navrženému znění poskytly více než čtyři desítky studentek a studentů posledních ročníků příslušných učitelských studijních programů. Všem spolupracujícím kolegyním a kolegům bychom rádi velmi poděkovali za jejich značné úsilí a skvělou spolupráci. Věříme, že informace v dokumentu uvedené budou nápomocné nejen budoucím učitelkám a učitelům, ale i těm, kteří již v pedagogické praxi působí. Rovněž děkujeme všem učitelkám i učitelům výchovy k občanství či základů společenských věd, kteří kompetence svých žáků a žáků aktivně rozvíjejí.

Za autorský kolektiv Tomáš Hubálek

“VIZE ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Profesní kompetence obsažené v tomto Rámci je možné zjednodušeně vyjádřit také formou této vize absolventa a absolventky učitelství:

PŘEJEME SI ABSOLVENTA A ABSOLVENTKU UČITELSTVÍ, KTERÝ NEBO KTERÁ V CO NEJVYŠŠÍ MOŽNÉ MÍŘE:

- rozumí vyučovaným oborům, dále se v nich rozvíjí a zprostředkovává je žákům a žákyním podle jejich vzdělávacích potřeb;
- poznává žáky a žákyně a jejich vzdělávací potřeby a nastavuje s ohledem na ně cíle výuky;
- vede výuku tak, aby umožňovala každému žákovi i žákyni naplňovat jeho či její potenciál bez ohledu na sociální postavení nebo znevýhodnění a maximálně rozvíjet jeho či její klíčové kompetence a gramotnosti;
- podporuje u žáků a žákyň motivaci k učení a reaguje na jejich potřeby;
- vytváří bezpečné prostředí pro učení a vede žáky a žákyně k chování podporujícímu učení, ke spolupráci a vzájemnému respektu;
- vhodně pracuje s digitálním i fyzickým prostředím pro učení;
- hodnotí na základě kritérií a převážně formativně, to zejména znamená, že poskytuje a přijímá zpětnou vazbu a vede k tomu také žáky a žákyně;
- spolupracuje s kolegy a kolegyněmi na výuce a podpoře konkrétních žáků a žákyň a komunikuje s rodiči v zájmu jejich dětí;
- reflektuje svou výuku na základě důkazů o učení žáků a žákyň;
- s oporou o reflexi výuky utváří své sebepojetí v roli učitele či učitelky a řídí svůj další profesní rozvoj;
- odpovědně pracuje s informacemi a s digitálními nástroji, vede žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jedná v souladu s profesní etikou;
- a pečuje o své duševní zdraví a psychohygienu.

KOMPETENČNÍ RÁMEC ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství je tvořen 18 kompetencemi rozdělenými do 6 oblastí.

1. Vyučované obory a jejich zprostředkování žákům a žákyním

- 1.1. Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvívám.
- 1.2. Didakticky zprostředkuji obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami.

2. Plánování, vedení a reflexe výuky

- 2.1. Nastavuji cíle výuky a vedu k nastavování vlastních cílů také žáky a žákyně.
- 2.2. Poznávám vzdělávací potřeby žáků a žákyní a plánuji výuku tak, aby každému žákovi a žákyni umožňovala aktivně se zapojit a dosahovat stanovených cílů.
- 2.3. Podporuji u žáků a žákyní zvědavost a motivaci k učení.
- 2.4. Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákyní a reaguji na jejich potřeby.
- 2.5. Reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů.

3. Prostředí pro učení

- 3.1. Vytvářím bezpečné prostředí pro učení.
- 3.2. Vedu žáky a žákyně k chování podporujícímu učení a ke spolupráci.
- 3.3. Zajišťuji vhodné uspořádání fyzického prostoru i digitálního prostředí, kde se učení odehrává.

4. Zpětná vazba a hodnocení

- 4.1. Hodnotím na základě kritérií a vedu k tomu také žáky a žákyně.
- 4.2. Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu také žáky a žákyně.
- 4.3. Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení.

5. Profesní spolupráce

- 5.1. Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi ve prospěch žáků a žákyní a společného profesního růstu.
- 5.2. Spolupracuji s rodiči a širší komunitou školy v zájmu žáků a žákyní.

6. Profesní sebepojetí, rozvoj, etika a duševní zdraví

- 6.1. Systematicky pracuji na utváření svého sebepojetí v roli učitele či učitelky a na svém profesním rozvoji.
- 6.2. Odpovědně pracuji s informacemi a s digitálními nástroji, vedu žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jednám v souladu s profesní etikou.
- 6.3. Systematicky pečuji o své duševní zdraví a psychohygienu.

OBLAST 1 VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Kompetence 1.1: Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvívám.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Mám ve vyučovaných oborech znalosti a dovednosti, které mi umožňují efektivně plánovat a realizovat výuku (viz 2. oblast kompetencí).

- 1) Orientuji se v základních pojmech, principech, teoriích a modelech společenskovedních a humanitních disciplín a dokážu je vysvětlit.
- 2) Teoretický obsah propojuji s reálnými společenskými problémy, aktuálními tématy a každodenním životem. Z tohoto obsahu vybírám klíčové učivo a vhodně ho didakticky transformuji s ohledem na věk a individuální potřeby žáků.
- 3) Udržuji si přehled o změnách, které se týkají společenskovedních témat, orientuji se v kulturním, společenském a politickém dění, a to v regionálním, celostátním i globálním kontextu, a toto dění reflektuji z perspektivy různých společenských věd (např. volby, státní svátky, ekologická situace atd.).
- 4) Uvědomuji si hodnoty důležité pro fungování demokratické společnosti (např. respekt, tolerance, svoboda) a míru odpovědnosti za své jednání při aplikaci společenskovedních předmětů na každodenní život jednotlivce i společnosti. Vedu k tomu i své žáky například prostřednictvím občanské participace.
- 5) Dodržuji principy občanského vzdělávání, jako je názorová pluralita, politická neutralita a tvorba vlastního svobodného názoru, a dokážu je uplatnit i ve výuce.

2. Mám pozitivní vztah k vyučovaným oborům, zajímám se o jejich vývoj a budoucnost.

- 1) V rámci možností se snažím být aktivním občanem (např. v rámci zájmových sdružení, profesních organizací, komunální a komunitní aktivity). Při vhodných příležitostech k tomu vedu i své žáky.
- 2) Sleduji aktuální společenské dění (zejména v politické, kulturní a ekonomické oblasti) v regionálním, celostátním i globálním kontextu, filtruji nejrelevantnější informace a propojuji je s probíraným učivem.
- 3) Monitoruji diskuse odborné komunity a jsem připraven se celoživotně dále vzdělávat a rozšiřovat své znalosti v oblasti společenskovedních disciplín i jejich didaktické aplikace. K tomuto účelu můžu využít i existující programy neziskového sektoru (např. Active Citizens, Amnesty International, Arpoku aj.).

3. Rozumím tomu, jak ve vyučovaných oborech vzniká (vědecké) poznání, využívám spolehlivé oborové zdroje informací a kriticky zdroje informací hodnotím.

- 1) Využívám relevantní zdroje (včetně mediálních) pro vlastní výuku, kriticky je analyzuji a interpretuji, a na tomto základě dokážu vhodně argumentovat. Tyto schopnosti rozvívám i u svých žáků.
- 2) Osvojil/a jsem si zásady mediální gramotnosti, využívám metody kritického myšlení, uvažuji o problematice optikou různých společenskovedních disciplín. Rozpoznám dezinformace, účelovou propagandu, fake news.
- 3) Rámcově se orientuji ve vědeckých databázích, metodách výzkumu ve společenských vědách, rozumím jejich principu a reflektuji jejich úskalí. Jsem schopen interpretovat data, s nimiž se ve společenskovedním výzkumu operuje.

4. Umím ve vyučovaných oborech využívat moderní technologie.

- 1) Pracuji s moderními technologiemi, uvědomuji si jejich možnosti, limity a úskalí. Dbám na otázky bezpečnosti a ochrany osobních údajů v on-line prostoru. V tomto podporuji i své žáky, které dále vedu k odpovědnému a smysluplnému přístupu k technologiím ve škole i mimo ni, a to s akcentem na psychohygienu.
- 2) Orientuji se ve vhodných aplikacích a programech (např. Kahoot, Flippity, Quizizz, Mentimeter, LearningApps, Canva), inovuji pomůcky i materiály v digitální podobě nebo je sám vytvářím. Využívám digitální nástroje k pochopení problematiky lidských práv, klimatických změn, migrace a dalších globálních otázek.
- 3) Reflektuji vývoj AI a její rozmanitost (např. užitečnost pro přípravu a realizaci výuky), vhodně využívám generativní modely AI, seznamuji žáky s jejich možnostmi i úskalími, zejména etickými.

5. Orientuji se ve vztahu vyučovaných oborů a kurikula na různých stupních vzdělávání.

- 1) Reflektuji různorodost kurikulárních dokumentů (RVP ZV, RVP G, RVP SOŠ) a z toho vyplývající odlišnou koncepci jednotlivých ŠVP, kterou jsem schopen převést do vlastní výuky. V praxi jsem schopen respektovat a garantovat realizaci předmětu podle schématu, které strukturuje konkrétní výstupy vyučovacích hodin podle požadavků kurikulárních dokumentů. Uvědomuji si rozdíl mezi převážně výchovným charakterem občanského vzdělávání na ZŠ a více naukovým charakterem tohoto vzdělávání na SŠ.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

6. Reflektuji úroveň vlastních kompetencí ve vyučovaných oborech, jsem si vědom/a limitů těchto oborů i svých vlastních a kontinuálně se ve vyučovaných oborech vzdělávám.

- 1) Mám dostatečné teoretické základy pro výuku vzdělávacích oborů Výchova k občanství a Občanský a společenskovední základ, stejně jako znalost příslušných oborově didaktických přístupů.
- 2) Soustřeďuji se na reflexi probíhající vlastní pedagogické praxe a nacházím optimální vlastní koncept výuky. Zvládám realizaci různorodých forem a metod výuky v rámci předmětů Výchova k občanství a Základy společenských věd (např. exkurze, projektová výuka, role-play) a seznamuji se se způsoby řešení krizových situací ve výuce.
- 3) Periodicky vyhodnocuji své silné i slabé profesní kompetence a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků si cíleně vybírám vhodná odborná školení (např. od Národního pedagogického institutu, Pedagogicko-psychologické poradny, neziskových organizací – Amnesty International, Jeden svět na školách ad., webináře pro ulehčení práce s výukovými materiály, včetně odpovědného využití umělé inteligence pro tvorbu příprav na vyučovací jednotky).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Rozumím souvislostem vyučovaných oborů s jinými obory a průřezovým konceptům, které jsou společné více oborům.

- 1) Zvládnou odborný obsah učiva pro výuku vzdělávacích oborů Výchova k občanství a Občanský a společenskovědní základ propojit s dalšími společenskými vědami (např. historie, lingvistika, sociální geografie).
- 2) Záměrně v hodinách poukazuji na reálnou využitelnost poznatků v dalších vyučovaných předmětech (zejména ve výchově ke zdraví, dějepise, českém i cizím jazyce, přírodopise, informatice, zeměpise).
- 3) Uvědomuji si, že využíváním vybraných konceptů výuky (např. metody kritického myšlení, badatelské výuky apod.) působím na rozvoj kompetencí žáků i v jiných předmětech.

8. Rozumím terminologii, konceptům a vnitřním souvislostem vyučovaných oborů natolik, že dokážu efektivně plánovat a realizovat výuku také pro nadané a mimořádně nadané žáky s hlubokým zájmem o daný obor.

- 1) Neustále prohlubuji své odborné znalosti v dílčích disciplínách obsažených ve vzdělávacích oborech Výchova k občanství a Občanský a společenskovědní základ a motivuji k témuž i své žáky. Uvědomuji si, že při tvorbě příprav a výběru aktivit pro nadané žáky musím zohlednit jejich kognitivní i afektivní specifika. Využívám při tom ve velké míře např. moderní technologie nebo vrstevnické učení.
- 2) Jsem si vědom svých limitů a v případě, že žák má v dílčích oblastech hlubší znalosti než já, jsem schopen mu adekvátně doporučit možnosti pro jeho další růst (např. tematicky zaměřenou literaturu, konzultaci s odborníkem, oborová periodika, účast v zájmových soutěžích atd.).

OBLAST 1

VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Komentář k významu kompetence 1.1 pro učení žáků a žákyň

Oborové znalosti, v našem případě porozumění příslušné společenskovědní tematice, jsou zásadním prvkem pro rozvoj občanského vzdělávání. Tvoří východisko kompetenčního rámce absolventa učitelství pro společenskovědní vzdělávání na základních a středních školách. Zahraniční i na ně navazující domácí výzkumy se v této souvislosti zaměřují na odborné poznatky z oblasti občanského vzdělávání, které představují kognitivní procesy, jež jsou z hlediska obsahu výsledkem občanského vzdělávacího programu (Soukup, 2010). Podrobnosti o aktuálním stavu vzdělávacího oboru Výchova k občanství, včetně kontextu v rámci celé vzdělávací oblasti Člověk a společnost, jsou zpracovány v Modelu systému profesní podpory pro kabinet Společenskovědního vzdělávání (Pinkas, Hanus, Hubálek, Kopeček, 2023), popř. lze využít text uvádějící i historické souvislosti oboru po roce 1989 (viz Labischová, Hubálek, 2025).

Oborové znalosti jsou zároveň klíčový předpoklad pro celý systém občanského vzdělávání. Toto dokladuje domácí výzkum (Šaradín et al, 2019), který potvrdil úzkou vazbu mezi úrovní občansko-politických vědomostí a dalšími aspekty občanského vzdělávání. K ústředním zjištěním patří, že občané s nízkou úrovní poznatků v této oblasti se většinou neúčastní voleb, mají nízkou politickou efektivitu, cítí se více politicky odcizení. Právě u nich pak můžeme nalézt i vyšší míru nedemokratických postojů a nedůvěru v politické instituce (Šaradín et al, 2019).

Tyto znalosti jsou tedy základem pro efektivní občanskou participaci (Soukup, 2010, také Schulz, Ainley 2010). Jsou nejvýraznějším prediktorem pro volební účast, teprve pak následuje zájem o politická témata. Podobný výrazný vliv znalostí z této oblasti byl zaznamenán i v souvislosti

s genderovými postoji (rovností žen a mužů). Jedinci s vyšší úrovní občanských vědomostí tedy chodí častěji k volbám, podporují genderovou rovnost. Kromě toho byla prokázána i vazba mezi úrovní politických znalostí a demokratickými postoji (Soukup, 2010).

Zmíněné znalosti jsou také základem kompetenčních modelů pro občanské vzdělávání. Jako příklad nám může sloužit rakouský oborově kompetenční model pro občanské vzdělávání (Štěrba et al, 2018). Byl vytvořen R. Krammerem pro občanské/politické vzdělávání v rakouských školách. Vychází z tzv. pracovních znalostí (Arbeitswissen), které lze chápat jako základní předpoklad pro rozvoj příslušných politických kompetencí. Krammer zdůrazňuje, že občanské politické vzdělávání by se nemělo soustředit pouze na předávání encyklopedických znalostí, ale zejména na rozvoj schopností myslet a jednat v politických souvislostech (Krammer, 2008). Kramerův model podporuje kompetenční přístup, kde jsou Arbeitswissen dynamickým a situačně podmíněným prvkem, který pomáhá žákům porozumět politickým procesům a kriticky se v nich orientovat. Podobně také koncept Kompetencí pro demokratickou kulturu (Council of Europe, 2016), který vznikl na základě analýzy 101 schémat demokratických a mezikulturních kompetencí. Jednu ze čtyř kategorií, které tvoří kompetence pro demokratickou kulturu, je opět kategorie znalostí a porozumění. Autoři v této souvislosti zdůrazňují kritické porozumění, které má zvýraznit pochopení významů v kontextu demokratických procesů spolu se zapojením reflexe. Kromě kategorie znalostí obsahuje model kompetencí pro demokratickou kulturu kategorie dovedností, hodnot a postojů. Tento komplexní přístup reflektuje skutečnost, že demokratická kultura nespočívá pouze v poznatcích o politickém systému nebo právním

řádu, ale zahrnuje také dovednosti aplikovat tyto znalosti v praxi, rozvíjet demokratické hodnoty a postoje a aktivně se podílet na veřejném životě. Model zdůrazňuje, že vzdělávání pro demokratickou kulturu by mělo být nejen ve znalostní rovině, ale také zaměřené na rozvoj dovedností reflektovat, diskutovat a rozhodovat se v souladu s demokratickými principy.

Důležitost oborových znalostí v občanském vzdělávání nezdůrazňují jenom kompetenční modely. Znalosti – politická gramotnost jsou jedním z východisek cílových kategorií výchovy k občanství v evropských zemích (Eurydice, 2005). Kromě politické gramotnosti zde máme také hodnotový rámec a kritické myšlení a nakonec aktivní participaci. Prostřednictvím kritického myšlení dokáže žák rozpoznat manipulativní sdělení, reflektovat různé perspektivy a přijímat informovaná rozhodnutí. Hodnotový rámec pak nejenom dotváří občanskou identitu, ale zároveň i postoje k

sobě samému, ke druhým lidem i k veřejnému dění. Klade se zde důraz na respekt, vstřícnost, nenásilné řešení konfliktů a harmonické soužití v pluralitní společnosti. Řazení cílových kategorií není nahodilé – představuje jakési vývojové kontinuum, ve kterém jsou jednotlivé kategorie na sobě závislé a logicky i plynule na sebe navazují. Každá z těchto kategorií se opírá o tu předchozí a zároveň vytváří předpoklady pro rozvoj té následující (tamtéž). Toto uspořádání tedy reflektuje přirozený proces rozvoje občanské kompetence – od základního porozumění a orientace ve společnosti přes schopnost hodnotit a kriticky přemýšlet až po konkrétní jednání v rámci aktivní participace. Podobné na sebe navazující a gradující uspořádání představil rovněž Müller (Müller, 2006). Východiskem modelu pro občanské vzdělávání jsou základní znalosti, které zahrnují klíčové principy demokratického uspořádání společnosti. Jak k tomu Müller poznamenává: „Kdo nezná politický systém, nerozumí jeho funk-

cím a vzájemným souvislostem, nemůže využít jejich možnosti participovat, postrádá demokratické kompetence a zůstává nezralým občanem. Výsledkem je sled cílů, které na sebe navazují“ (tamtéž).

V té souvislosti také Detjen (2002) hovoří o tom, že kognitivní kompetence, tedy určitá úroveň oborových znalostí, tvoří v tomto smyslu základ občanského vzdělávání. Zahrnuje totiž nejen požadavek na určitou úroveň znalostí, ale i schopnost učit se a kriticky přistupovat k informacím. Bez porozumění institucionálnímu uspořádání politického systému, jeho vnitřním vztahům a globálním souvislostem by občané nebyli schopni kvalifikovaně posuzovat politická rozhodnutí a jejich dopady. Znalosti jsou pak spojeny s efektivní participací, která vyžaduje pevný znalostní základ. Jinými slovy, aby občané mohli být zodpovědnými a angažovanými členy demokratické společnosti, musí rozumět principům právního státu, hodnotám liberální demokracie či významu sociální spravedlnosti. Moderní demokracie kladou v tomto ohledu vysoké nároky – od občanů se očekává nejen dodržování zákonů, ale také ochota přinášet oběti na ochranu společnosti před vnějšími hrozbami. Liberální společenství a demokratické systémy vyžadují férovost a toleranci. Neobejdou se bez aktivní, odpovědné a racionální participace a potřebují občany se smyslem pro sociální spravedlnost a solidaritu (tamtéž).

Rovněž odborníci v občanské koalici CivXNow, která je největší nadstranickou organizací v USA zabývající se občanským vzděláváním, považují znalosti z této oblasti za základ občanského vzdělávání. Kromě nich jsou dalšími složkami občanské hodnoty a postoje umožňující rozvíjet úctu ke svobodě projevu v občanské diskusi a vést dialog s lidmi, kteří mají odlišné názory. Třetí složkou je občanské chování, kde se žáci aktivně zapojují do občanského života (Winthrop, 2020).

Občanské vzdělávání je nezbytné pro udržení a posílení demokratických hodnot a institucí a musí být nezbytnou součástí systematické práce učitele ve školách (viz strategický cíl č. 1 Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, RVP ZV 2025). Poskytuje občanům potřebné vědomosti, do-

vednosti a postoje pro aktivní a odpovědnou účast ve veřejném životě. Zvláště důležité jsou právě znalosti, které tvoří základ pro porozumění a efektivní zapojení do demokratických procesů. Bez jejich osvojení nemožnou občané plně využívat svá práva a plnit své povinnosti, což je klíčové pro fungování a rozvoj demokratické společnosti. Tyto poznatky tak představují východisko pro formování občanských kompetencí, které rozvíjejí kritické myšlení vedou k aktivní účasti na veřejném životě. V konečném důsledku právě na nich stojí stabilita demokratického systému a jeho schopnost čelit současným i budoucím výzvám.

Seznam zdrojů:

- Council of Europe (2016) *Competences For Democratic Culture*.
- Citizenship Education at School in Europe* (2005). Eurydice.
- Detjen, J. (2002) *Die Demokratiekompetenz der Bürger. Herausforderung für die politische Bildung*, [online]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/25554/die-demokratiekompetenz-der-buerger/>
- Fryč, J., Matušková, Z., Katzová, P., Kovář, K., Beran, J., Valachová, I., Seifert, L., Běťáková, M. 0304303, & Hrdlička, F. (2020). *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
- Krammer, R. (2008) *Die durch politische Bildung zu erwerbenden Kompetenzen – Ein Kompetenzstrukturmodell*. Wien: Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur.
- Labischová, D., & Hubálek, T. (2025). Civic and social science learning in the Czech Republic: Current state, challenges and prospects. *JSSE - Journal of Social Science Education*, 24(1). Retrieved from <https://www.jsse.org/index.php/jsse/article/view/7830>
- Müller, R. (2006) *Aufgaben und Ziele politischer Bildung* [online]. Dostupné z: http://www.online-dissertation.de/politische_bildung/aufgaben_ziele.htm
- NPI (2025): RVP ZV [online]. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani>
- Pinkas, J., Hanus, M., Hubálek, T., & Kopeček, P. (2023) *Model SYPO – vzdělávací oblast Člověk a společnost*. Praha. NIDV. Dostupné z: https://www.projektsypo.cz/dokumenty/SYPO_Model_podpory_Spolecenskovedni_vzdelavani.pdf
- Schulz, W., Ainley, J., Fraillon, J., Kerr, D., & Losito, B. (2010). *Initial Findings from the IEA International Civic and Citizenship Education Study*. Amsterdam, The Netherlands: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).
- Soukup, P. (ed.) *Národní zpráva z Mezinárodní studie občanské výchovy*. ÚIV, 2010.
- Staněk, A. (2023). Aktuální pohledy na výchovu k občanství, *Civilia 2023*, 14(2):137-146.
- Šaradín, Pavel et al. (2019). *Občanské vzdělávání v ČR. Potřeby, postoje a názory obyvatel: souhrnná výzkumná zpráva*. Olomouc.
- Štěrbá et al. (2018). *Kompetence pro odpovědné občanství*. Praha.
- Winthrop, R. (2020). *The need for civic education in 21st-century schools*. Brookings Institution.

OBLAST 1 VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Kompetence 1.2: Didakticky zprostředkují obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Srozumitelně a fakticky správně zprostředkují obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním na příslušném stupni vzdělávání v souladu s jejich vzdělávacími potřebami, tj. obsah didakticky transformují.

- 1) Při didaktické transformaci obsahu učiva dbám na věcnou správnost, srozumitelnost, propojenost s aktuálními tématy a situacemi z každodenního života a na aktivní zapojení všech žáků bez ohledu na jejich případné odlišné sociální prostředí, úroveň znalostí a motivaci.
- 2) Využívám příležitosti, jak nechat žáky také „prožít“ obsahy učiva, tedy například o demokracii nevést jen diskuzi, ale nechat žáky reálně a aktivně participovat v přiměřené úrovni na občanské společnosti. Dokážu téma rozvíjet i při jiných příležitostech, než je samotná výuka v hodinách, a nezapomínám na propojenost společenskovedních témat s dalšími obsahy kurikula (tj. s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy, gramotnostmi, mezipředmětovými vztahy).
- 3) Zohledním při mém didaktickém přístupu a stanovování kognitivních, afektivních i psychomotorických cílů věk a individuální vzdělávací potřeby žáků.
- 4) Při výuce kooperuji s vhodnými mimoškolními institucemi, jejichž činnost souvisí se společenskovedními tématy (např. muzea, galerie, divadla, knihovny, veřejnoprávní i neziskové organizace, zájmové spolky, církevní instituce, orgány státní správy a samosprávy, místa paměti v národním i evropském kontextu atd.).

2. V rámci didaktické transformace efektivně vytvářím příležitosti pro učení a využívám vhodné vyučovací metody a prostředky pro učení, např. učební úlohy, situace, modely a modelové příklady, a informační zdroje, včetně digitálních (viz také kompetence 2.2).

- 1) Jsem schopen kritického způsobu uvažování, respektuji pravidla pro tvorbu adekvátních argumentů a pracuji s argumenty žáků.
- 2) Stanovím si jako jeden z klíčových ukazatelů pro monitorování pokroku v učení žáka sledování jeho argumentačních kompetencí. Žáky proto vedu ke kritickému způsobu uvažování, osvojení si pravidel pro argumentaci a umění formulace problému. Při plánování výuky počítám s časovým prostorem pro slovní projev žáků.
- 3) Vhodně ve své výuce kombinuji konstruktivistické a transmisivní postupy. Promyšleně volím formy a metody výuky vhodné pro společenskovední předměty, např. badatelsky orientovanou výuku, diskusi, simulaci, integrovanou tematickou výuku, situační metody, besedy, exkurze aj. Podporuji žáky v účasti v oborových zájmových aktivitách (např. SOČ, ekonomická olympiáda ad.).
- 4) Pro dosažení cílů výuky volím vhodná edukační média, výukové materiály, programy, multimediální aplikace a zdroje informací (např. Knihovna Václava Havla, Jeden svět na školách, metodické materiály na webu Občankáři, ČT Edu, Amnesty International atd.).

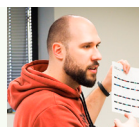
3. Zprostředkuji žákům a žákyním souvislosti mezi oborovou teorií, reálnými jevy a životní praxí, včetně aktuálního dění (viz také kompetence 2.3).

- 1) Jsem připraven vnímat a vhodně reagovat na dotazy žáků, které budou směřovat na sdělení osobních preferencí. Při plánování hodin promyslím eventuální dotazy žáků a zvažuji své možné odpovědi.
- 2) Motivuji žáky k občanské participaci přiměřené jejich věku (např. YEP – Evropský parlament pro mládež, Erasmus+, Kreativní Česko, Pražský studentský summit, krajské zastupitelstvo mládeže, školní parlament, tvorba podnětů pro obecní samosprávy ad.).
- 3) Vytvářím pro žáky modelové situace, které demonstrují propojenost obsahů učiva a reálného života (kupř. v oblasti právních vztahů, lidských a občanských práv, finanční gramotnosti atd.).

4. Vyučované obory zprostředkovávám jako otevřené a stále se vyvíjející, a jako provázané s dalšími obory; ne jako uzavřené a izolované soubory vědění.

- 1) Propojuji obsahy své vzdělávací oblasti s dalšími vzdělávacími oblastmi podle příslušného RVP. Zohledňuji i vazby na klíčové kompetence, průřezová témata a gramotnosti a ve své výuce s nimi pracuji. Dle možností školy realizuji projektovou výuku, která umožňuje žákům vnímat učivo co nejkomplexněji.
- 2) Vnímám, že poznání v oblasti společenských věd není uzavřené a stále se vyvíjí, což na vhodných příkladech demonstruji také žákům.
- 3) Upozorňuji žáky na užitečnost probíraných poznatků, věnuji pozornost aktuálnímu dění v ČR i ve světě, nevyhýbám se společensky kontroverzním tématům, připomínám význam používání relevantních zdrojů.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Pracuji s prostředím pro učení žáků, včetně digitálního, tak, aby podporovalo jejich učení ve vyučovaných oborech (viz také 3. oblast kompetencí).

- 1) Při výuce se řídím pravidly bezpečné komunikace (principy nenásilné komunikace, komunitní kruhy), včetně stanovení komunikačních pravidel (např. aktivního naslouchání).
- 2) Ke své práci používám vhodné podpůrné digitální prostředí (např. Sciobot, ChatGPT, videa a dokumentární filmy, aplikace TEAMS, Jamboard, Kahoot, Mentimeter atd.), a tím rozvíjím i digitální kompetence žáků.

6. Pracuji s předporozuměními (prekoncepty), včetně chybných porozumění (miskonceptů), která žáci a žákyně mají o klíčových pojmech ve vyučovaných oborech, a s častými chybami a překážkami pro porozumění obsahu.

- 1) Zvládám koncept práce s chybou (vlastní i žáků), učím s tímto konceptem pracovat i své žáky a podporuji pozitivní motivaci.
- 2) Při diskusích s žáky se vyvaruji tzv. argumentačních faulů, vedu k tématu své žáky a soustředím se na věcně správnou, od emocí oproštěnou a důkazy podloženou debatu.
- 3) Při citlivých a osobních tématech uplatňuji empatické naslouchání, které je v těchto případech klíčové. Tuto dovednost rozvíjím i u svých žáků.
- 4) Jsem schopen realizovat výuku dle konstruktivistických modelů výuky (např. E-U-R), a pracovat tak s prekoncepty žáků.

7. Vhodně využívám oborově-didaktické koncepty specifické pro vyučované obory, a to zejména při plánování, realizaci a reflexi výuky a v procesu zpětné vazby a hodnocení (viz 2. a 4. oblast kompetencí).

- 1) V rámci tvorby přípravy na hodiny výchovy k občanství a základů společenských věd pamatuji na prostor pro reflexi hodiny. Vytvářím si návyk pro periodickou sebereflexi i evaluaci žáků. Aktivně se zajímám o podněty ke své výuce od kolegů a nadřízených (např. ze stínování, tandemové výuky atd.). K tomu využívám i vhodné prostředky, včetně digitálních, pro záznamy ze zpětné vazby (např. hodnotící karty, evaluační formuláře, Canvu, Orgpad atd.).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

8. Vedu žáky a žákyně ve vyučovaných oborech ke kritickému uvažování a k tvůrčí činnosti a etickému jednání.

- 1) Zvládám věcně a adekvátně k věku žáků diskutovat o problematických, citlivých a kontroverzních tématech. Vytvářím pro všechny žáky bezpečné prostředí pro vyjádření jejich názoru a jeho prezentaci před třídou. Zohledňuji i další faktory, které mohou ovlivnit aktuální projevy jednotlivých žáků (např. typologie osobnosti, rozdílné úrovně morálního vývoje, rodinné zázemí, prekoncepty, jejich vlastní zkušenosti s tématem atd.).
- 2) Při výuce záměrně pracuji s vybranými morálními dilematy, vedu žáky, aby argumentačně podpořili své návrhy řešení a promýšleli jejich důsledky. K tomu využívám i vhodné metody a formy výuky (např. hraní rolí, vzájemné hodnocení atd.).

9. Zprostředkovávám žákům a žákyním průřezová témata a koncepty, které jsou společné více oborům; případně vyučuji také mezioborově, tematicky.

- 1) Využívám zkušenosti vlastní i kolegů s výukou jiných předmětů, díky čemuž jsem schopen snadněji hledat tematické mezipředmětové průniky s obsahy učiva ve výchově k občanství a občanském a společenskovědním základu. S vlastními nápady při hledání mezipředmětových souvislostí nechám přicházet i žáky. Dokážu vymýšlet příklady propojenosti probíraného učiva s „reálným“ životem.
- 2) Inspiruji se edukačními médii, metodami a formami práce používanými v ostatních předmětech.
- 3) Udržuji a prohlubuji si všeobecný a kulturní přehled.

10. Mám ucelenou koncepci výuky na příslušném stupni vzdělávání ve vyučovaných oborech, a to včetně koncepce výuky žáků a žákyní se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně nadaných a mimořádně nadaných.

- 1) Jsem schopen připravit a koordinovat diferencovanou výuku jak obsahově, tak metodicky pro různé skupiny žáků, včetně žáků nadaných nebo žáků se specifickými potřebami. Při tomto procesu efektivně řídím a vytvářím podnětné prostředí pro spolupráci s kolegy (pedagogy, asistenty pedagoga, pracovníky školního poradenského pracoviště a pedagogicko-psychologické poradny).
- 2) Vytvářím žákům podnětné prostředí jak na individuální, tak na společenské úrovni (např. spravedlivě rozděluji svou pozornost a čas při výuce, kladu důraz na empatii a demokratické hodnoty – respekt, rovnost, spravedlnost).

OBLAST 1

VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Komentář k významu kompetence 1.2 pro učení žáků a žákyň

Oborové znalosti tvoří základ občanského vzdělávání, avšak klíčovou roli ve školní výuce hraje jejich efektivní zprostředkování žákům. V tomto kontextu připomeňme koncepci tzv. „mocného vědění“ (powerful knowledge), kterou formuloval Young (Young & Muller, 2013). Tato koncepce zdůrazňuje význam odborných znalostí v rámci školního kurikula, jež jsou jasně strukturované, založené na konceptuální hloubce a umožňují žákům se nejen lépe orientovat ve společenské realitě, ale také kriticky analyzovat a chápat složité politické, právní a ekonomické souvislosti. „Mocné vědění“ není tedy pouze souborem faktických informací, ale spíše nástrojem, jenž žákům umožňuje překračovat jejich osobní zkušenosti a intuitivní poznání, čímž posiluje jejich schopnost argumentace, rozhodování a aktivního občanství.

V rámci občanského vzdělávání se tento přístup promítá zejména do osvojování znalostí z oblasti politiky, práva, lidských práv, ekonomie, sociologie a dalších společenskovedních disciplín, které tuto realitu systematicky zkoumají. Způsob, jakým jsou tyto znalosti ve výuce zprostředkovány, zásadně ovlivňuje, zda si žáci vytvoří hlubší porozumění demokratickým principům ve společnosti, nebo zda zůstanou pouze u povrchních poznatků bez širšího analytického rámce. Proto je nezbytné věnovat pozornost metodám výuky, které umožňují efektivní rozvoj znalostí a dovedností potřebných pro kritickou reflexi a aktivní zapojení do občanského života.

Jedním z efektivních způsobů zprostředkování „mocného vědění“ v občanském vzdělávání je, jak uvádí Dvořák (Dvořák, 2017), tzv. smíšený pedagogický přístup, který kombinuje prvky transmisivní a konstruktivistické výuky. Ve vztahu k občanskému vzdělávání to znamená, že žáci získávají pevně ukotvené znalosti o politických systémech, právních principech a ekonomických

mechanismech a učitel zároveň podporuje jejich schopnost kritické analýzy a aplikace těchto znalostí na konkrétní společenské situace. Slabší rámcování vztahů mezi učitelem a žákem umožňuje interaktivnější výukové metody, zejména diskusi, případně simulaci politických rozhodovacích procesů nebo projektově zaměřenou výuku.

Důležitým aspektem smíšeného přístupu je také požadavek na hluboké odborné znalosti učitele. Jak ukazují studie Moraisové a Nevesové (Morais & Neves 2011, také Dvořák, 2017), absence silného konceptuálního rámce nelze nahradit sebelepší metodikou. V občanském vzdělávání se tento požadavek projevuje v nutnosti nejen ovládat odborné poznatky, ale také je umět prezentovat způsobem, který žákům umožní překračovat jejich běžnou zkušenost a rozvíjet abstraktní myšlení. Smíšený pedagogický přístup propojuje tradiční strukturovanost s prvky progresivního vzdělávání, čímž vytváří prostor pro efektivní osvojování a kritickou reflexi „mocného vědění“.

Podrobněji se na efektivitu smíšeného pedagogického přístupu v občanském vzdělávání zaměřuje studie od Martinové a Gainouse (Martens & Gainous, 2013), kteří analyzovali data z rozsáhlého výzkumu Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků ve vzdělávání (IEA) týkající se občanského vzdělávání. Po rozsáhlé analýze empirických dat zjistili, že učitelé ve výuce občanské výchovy používají tradiční i aktivizující výukové metody. Zatímco tradiční výukové metody budují u žáků zejména občanské znalosti, využití aktivizujících metod žáky směřuje k posilování kritického myšlení a zejména k získávání dovedností nutných k občanské participaci. Při prioritizaci pouze jednoho z pedagogických přístupů pak může dojít k disharmonii, kdy se zvýrazňuje pouze jeden z aspektů klíčových pro občanské vzdělávání. Učitelé vyučující jenom

tradičními metodami budou sice u žáků posilovat porozumění obsahům občanského vzdělávání, nicméně bude to na úkor rozvoje dovedností nutných pro občanskou participaci. Na druhé straně učitelé, kteří budou uplatňovat pouze aktivizující metody, budou rozvíjet dovednosti, které žákům umožní se občansky angažovat, budou však mnohem méně informovaní o širších politických souvislostech i dopadech jejich jednání (také Gainous & Martens, 2012). Autoři ve svých zjištěních také zdůrazňují pozitivní vliv otevřeného třídního klimatu, pro rozvoj odpovědného a aktivního občanství. V otevře-

ném třídním klimatu učitel při diskusních aktivitách podporuje svobodné vyjadřování žáků a utváření si jejich vlastního názoru. Otevřené třídní klima tak posiluje efektivitu vhodně zvolené kombinace tradičních a aktivizujících výukových metod v občanském vzdělávání (Martens & Gainous, 2013). Zde navazují na zjištění Campbella, který dospěl k závěru, že výuka ve třídě, kde panuje otevřené třídní klima, pozitivně ovlivňuje úroveň znalostí o politických procesech (Campbell, 2008).

Výzkum Martensové a Gainouse (Martens & Gainous, 2013) v tomto smyslu významně doplňuje a rozvíjí studie Alschera, Ludewiga a McElvanyho (Alscher, Ludewig & McElvany, 2022). V rámci své studie se zaměřili na využití diskuse ve třídách, diskusi v otevřeném třídním klimatu, ale také na tzv. kognitivní aktivaci žáků. Znamená to, že učitelé do výuky zařazují takové vyučovací metody, které dokážou aktivizovat vyšší kognitivní procesy žáků. V kontextu občanského vzdělávání se jedná o povzbuzování žáků ke kritickému hodnocení politických rozhodnutí, hledání dalších perspektiv pohledu na politické události, aktivnímu řešení prezentovaných problémů a situací (tamtéž). V souvislosti s užitím smíšeného pedagogického přístupu autoři (Alscher, Ludewig & McElvany, 2022) konstatují, že tradiční – transmisivní metody výuky, které se explicitně zaměřují na přenos znalostí, mohou vytvořit předpoklad pro osvojení si dalších politických a participačních dovedností v rámci konstruktivisticky/aktivizačně zaměřených přístupů. Zároveň si autoři všímali i takových postupů, které se soustřeďovaly na vytváření hodnotových postojů.

Autoři potvrdili pozitivní vztah mezi kognitivní aktivací a znalostmi žáků (Alscher, Ludewig & McElvany, 2022), což znamená, že učitelé již existující znalosti, ať už předané transmisivními postupy nebo jako žakovské prekoncepty z mimoškolního prostředí, dále prohlubují a rozvíjejí. V podstatě se jedná o očekávatelný výsledek, kdy učitelé zařazovali příslušné kognitivně aktivizační metody pouze v případech, kdy byl již vybudován dostatečný znalostní základ. Kognitivní aktivace pak měla prostřednictvím vzbuzeného zájmu o politiku a znalosti pozitivní vazbu na ochotu žáků participovat v občanském životě (tamtéž). Pokud tedy žák rozumí politice, dokáže ji kriticky posuzovat, má zájem o politická témata a z toho důvodu se v ní chce i angažovat. Pozitivní efekt otevřeného třídního klimatu ve vztahu ke znalostem žáků výzkum Alscher a dalších (Alscher, Ludewig & McElvany, 2022) již nepotvrdil. Výzkumníci naopak zaznamenali pozitivní vazbu otevřeného třídního klimatu ke kognitivní aktivaci (tamtéž). Můžeme to považovat za upřesnění již předchozích závěrů, kdy otevřené třídní klima umožňuje prohlubovat získané znalosti žáků, aktivizovat vyšší kognitivní procesy, což je právě uvedená kognitivní aktivace.

Závěrem lze tedy shrnout, že optimální model pro zprostředkování obsahu občanského vzdělávání tvoří vyvážené propojení tradičních a aktivizujících výukových metod. Přestože transmisivní přístupy zajišťují pevný znalostní základ nezbytný pro porozumění politickým, právním a ekonomickým mechanismům, samotné faktické poznatky nestačí k rozvoji občanské participace. Zařazování aktivizujících výukových metod, zejména diskusí, simulačních aktivit a projektové výuky, umožňuje žákům kriticky přemýšlet o společenskovešedních tématech a rozvíjet dovednosti umožňující aktivní zapojení do demokratického procesu.

Seznam zdrojů:

Alscher, P., Ludewig, U., & McElvany, N. (2022). Civic education, teaching quality and students' willingness to participate in political and civic life: Political interest and knowledge as mediators. *Journal of Youth and Adolescence*, 51(11), 1886–1900. <https://doi.org/10.1007/s10964-022-01639-9>

Campbell, David E. (2008). "Voice in the Classroom: How an Open Classroom Climate Fosters Political Engagement Among Adolescents." *Political Behavior* 30(4):437–54.

Dvořák, D. (2017). Vzdělávací obsah: ukazují Bernsteinova teorie a sociální realismus cestu z krize?. *Pedagogika*. 67. 10.14712/23362189.2017.774.

Gainous, J., and Allison M. Martens. (2012). "The Effectiveness of Civic Education: Are 'Good' Teachers Actually Good for 'All' Students?" *American Politics Research* 40(2):232–66.

Martens, A. M., & Gainous, J. (2013). Civic education and democratic capacity: How do teachers teach and what works? *Social Science Quarterly*, 94(4), 956–976.

Morais, A. M. & Neves, I. P. (2011). *Educational texts and contexts that work: Discussing the optimization of a model of pedagogic practice*.

Young, M., & Muller, J. (2013). On the powers of powerful knowledge. *Review of Education*, 1(3), 229-250.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.1: Nastavuji cíle výuky a vedu k nastavování vlastních cílů také žáky a žákyně.

Úroveň 1: Absolvent/ka učitelství

1. Jsem přesvědčen/a o potenciálu každého žáka a každé žákyně postupně dosáhnout stanovených cílů.

- **Učitel** zdůrazňuje, že existují různé úhly pohledu na zadané téma. Učitel motivuje žáky k uvádění návrhů, které mohou přispět k řešení zadané problematiky (například jak se občansky angažovat v mém okolí, včetně vyhodnocení dopadů mých návrhů pro jednotlivé zájmové skupiny. Zde se nabízí například metoda hraní rolí a akcentace správného formulování argumentů).
- **Učitel** umožní vyslovení nápadu nebo aktivní zapojení všem žákům. Učitel v tomto úsilí žáky povzbuzuje a klade doplňující otázky.
- **Učitel** přizpůsobí žákům výběr adekvátního odborného obsahu učiva a volí vhodné metody pro reflexi, v jejímž rámci ověří úroveň znalostí žáků.
- **Žáci** diskutují o příslušném tématu bez obav z negativních reakcí učitele nebo spolužáků, sdílejí své názory, učí se tolerovat a respektovat odlišné názory.
- **Žáci** zvládají proces učení se a přípravy na výuku. V případě potřeby neváhají kontaktovat učitele.

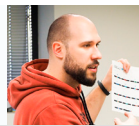
2. Cíle výuky nastavuji na základě znalostí oboru a způsobů jeho zprostředkování (kompetence 1.1 a 1.2), reflexe předchozí výuky (kompetence 2.5) a vzdělávacích potřeb žáků a žákyně (kompetence 2.2).

- **Učitel** při formulaci cílů vychází ze specifík výchovy k občanství jako hodnotově a společensky ukotveného oboru; reflektuje komplexnost témat (např. demokracie, lidská práva, identita, soužití, právo, mediální prostředí) a jejich potenciální kontroverznost. Cíle proto propojuje s konkrétními situacemi z každodenního života žáků (škola, obec, rodina, online prostředí, vrstevnické vztahy). Systematicky zjišťuje prekoncepty, postoje a zkušenosti žáků k občanským a společenským tématům (např. pomocí diskuse, postojových škál, krátkých reflexí, práce s dilematy) a tyto poznatky zohledňuje při plánování výuky i při volbě metod.

Navazuje cíle na předchozí výuku v rámci výchovy k občanství i na relevantní mezipředmětové vztahy (zejména dějepis, zeměpis, český jazyk, mediální výchovu), a vytváří prostor pro vědomé propojování znalostí a zkušeností žáků v čase.

	Nastavuje cíle tak, aby byly v rovnováze: - oborové znalosti (např. pojmy, principy fungování společnosti, práva a povinnosti), - dovednosti (např. argumentace, práce se zdroji, kritické hodnocení informací, dialog), - postoje a hodnotové orientace (např. prodemokratičnost, respekt k odlišnosti, odpovědnost, solidarita). Při formulaci cílů zohledňuje individuální vzdělávací potřeby žáků a podporuje jejich aktivní zapojení; cíleně vede žáky k tomu, aby své názory opírali o ověřené informace, rozlišovali fakta a názory a své postoje dokázali věcně zdůvodnit. • Žáci rozumí cílům výuky v kontextu občanských a společenských témat a chápou jejich smysl pro vlastní život a fungování ve společnosti. Pracují s konkrétními příklady, situacemi a případovými studiemi souvisejícími s probíraným tématem a dokážou je vztahovat ke své zkušenosti i k širším společenským souvislostem. Poskytují učitelů zpětnou vazbu k výuce i k probíraným tématům; formulují své názory s využitím věcných argumentů a dokážou reflektovat změnu či posun ve svém uvažování.
3. Cíle nastavuji tak, aby vedly k naplnění očekávaných výstupů a rozvoji klíčových kompetencí a gramotností v souladu s ŠVP/RVP. Zařazuji také cíle průřezových témat.	• Učitel formuluje cíle výuky výchovy k občanství v souladu s očekávanými výstupy ŠVP/RVP a cíleně jimi rozvíjí klíčové kompetence (zejména občanské, komunikativní, k řešení problémů a digitální). Propojuje oborový obsah s rozvojem gramotností, zejména čtenářské, mediální a digitální, a podporuje dovednosti typické pro obor (argumentace, diskuse, práce s informacemi a dilematy). Nastavuje cíle tak, aby vyvažovaly rozvoj znalostí, dovedností a postojů a vedly žáky k formulování vlastních názorů založených na informacích a respektu k odlišným perspektivám. Vědomě a smysluplně začleňuje průřezová témata (zejména OSV, VDO, MV a MKV) jako přirozenou součást vzdělávacích cílů. • Žáci vnímají probíraná témata výchovy k občanství v širších společenských, historických a aktuálních souvislostech a dokážou je vztahovat ke svému každodennímu životu. Rozvíjejí schopnost formulovat a obhajovat své názory s využitím argumentů a dostupných informací; zároveň jsou schopni naslouchat odlišným pohledům, pracovat s protiargumenty a reflektovat vlastní postoje. Uvědomují si odpovědnost za své názory a jednání v kontextu demokratických hodnot a principů soužití ve společnosti.
4. Vedu žáky a žákyňe k porozumění cílům výuky.	
5. Plánuji sekvence navazujících vyučovacích hodin směřujících k dlouhodobým cílům.	• Učitel si v rámci přípravy tematického plánu vytvoří schéma, do kterého si strukturuje konkrétní výsledky učení jednotlivých vyučovacích hodin, které rozpracovávají dlouhodobé cíle stanovené RVP. Je schopen toto schéma operativně přizpůsobit aktuálním podmínkám výuky, zejména s ohledem na porozumění a postoje žáků, dynamiku třídy, časové možnosti a aktuální společenské, školní či mediální události související s probíraným tématem. • Žáci vnímají návaznost tematicky propojených vyučovacích hodin a rozumějí tomu, jak jednotlivé činnosti a témata směřují k širším cílům předmětu.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

6. Formulují postupné kroky k naplnění cílů (či více možných úrovní naplnění cílů) a podporují žáky a žákyně podle jejich vzdělávacích potřeb tak, aby dosahovali maximálního pokroku a aby postupně mohl každý žák a žákyně stanovených cílů dosáhnout.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Zapojují žáky a žákyně do nastavování cílů a vedu je k formulaci vlastních cílů učení.

- **Učitel** vytváří ve výuce situace, ve kterých se žáci podílejí na stanovování cílů učení, zejména prostřednictvím projektové výuky, práce s aktuálními společenskými tématy, řešení problémů souvisejících se životem školy nebo obce a diskusních či participačních aktivit. Vede žáky k tomu, aby své cíle formulovali s ohledem na rozvoj porozumění společenským jevům, občanských dovedností (např. spolupráce, argumentace, plánování) a osobní odpovědnosti za učení; podporuje jejich průběžné vyhodnocování a reflexi.
- **Žáci** samostatně nebo ve skupině formulují cíle učení (např. při plánování projektu, řešení společenského problému či diskusní aktivity) a v závěrečné reflexi posuzují míru jejich naplnění.

8. Nastavují náročné a zároveň splnitelné vzdělávací cíle pro každého žáka/žákyni a nabízím cesty k jejich dosažení.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.2: Poznávám vzdělávací potřeby žáků a žákyň a plánuji výuku tak, aby každému žákovi a žákyni umožňovala aktivně se zapojit a dosahovat stanovených cílů.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Poznávám žáky a žákyňe, jejich vzdělávací potřeby a aktuální úroveň jejich kompetencí. Vědomě při tom pracuji s vlastními předsudky.

- **Učitel** opakovaně ve výuce vhodnými metodami (např. rozhovorem, hraním rolí v modelových situacích, volným psaním, diskusí atd.) zjišťuje aktuální úroveň kompetencí žáků. V tomto ohledu reaguje i na iniciativy žáků. Při tvorbě příprav na vyučování vnímá míru ovlivnění vlastními zkušenostmi, předsudky, stereotypy a jiného generačního náhledu na problematiku (např. při probírání globálních problémů může pedagog preferovat odlišné, často méně radikální koncepce řešení než žáci).

- **Žáci** jsou schopni posoudit a vyjádřit vlastní úroveň osvojení kompetencí i chápání probíraného učiva. Nebojí se artikulovat své názory a postoje k danému tématu, ale zároveň připouští své limity (např. úroveň poznání, jednostrannost zdrojů, předsudky, stereotypy atd.) a je schopen tolerovat a přijímat argumenty ostatních, včetně učitele.

2. Plánuji výuku tak, aby vedla k aktivnímu zapojení žáků a žákyň.

- **Učitel** pravidelně zařazuje kooperativní aktivity jak v jednotlivých hodinách (např. simulaci průběhu voleb), tak formou projektové výuky, nebo i v rámci dlouhodobějších a mimoškolních aktivit (např. participaci na školním parlamentu, dobrovolnictví, akce pro veřejnost apod.).

- **Žáci** jednotlivě i ve skupinách naplňují přidělené role a prezentují výsledky své práce. Jsou motivováni a ochotni se podílet také na mimoškolních aktivitách vedoucích k posílení vlastních občanských kompetencí.

3. Využívám různorodé výukové postupy ve fyzickém i digitálním prostředí (výukové metody, organizační formy práce, výukové prostředky, způsoby hodnocení a reflexe výuky), které směřují ke zvoleným cílům a jsou vhodné vzhledem k vyučovanému oboru a potřebám žáků a žákyň (viz také kompetence 1.2).

- **Učitel** ve své výuce propojuje výklad, samostatnou a skupinovou práci žáků při práci s konkrétními příklady aktuálních společenských témat (např. probíhající válečné konflikty, udržitelnost, migrace). K tomu využívá např. párové diskuse, zážitkové a vrstevnické učení, metody kritického myšlení. Práci žáků reflektuje prostřednictvím online nástrojů (např. Kahoot nebo Quizlet atd.), čímž mj. rozvíjí digitální kompetenci žáků.

- **Žáci** funkčně využívají online nástroje a jsou schopni podílet se na učitelem zvolených metodách a formách práce.

4. Plánuji výuku tak, aby všechny její součásti byly logicky provázané a směřovaly k naplňování vytyčených cílů.

- **Učitel** při plánování výuky vybírá pro konkretizaci učiva ty příklady, které mohou navrhovat i žáci (např. při objasňování obecných etických norem může využívat kontrastů absolutistického – lpění na všech pravidlech - a relativistického přístupu – zohlednění kontextu situace).
- **Žáci** na vyzvání učitele uvádí vlastní adekvátní příklady, které vycházejí z reálného života.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Rozpoznávám speciální vzdělávací potřeby žáků a žákyň, podle potřeby je konzultuji (viz kompetence 5.1 a 5.2) a jednám tak, aby se jim dostalo včasné podpory a hlubší diagnostiky jejich vzdělávacích potřeb.

- **Učitel** spolupracuje s výchovným poradcem a třídním učitelem daného žáka. Následně volí vhodné postupy a úpravy zadání. Např. při simulaci zasedání rady obce si žáci rozdělí role (starosta, místostarosta, radní a občané). Podle svých schopností a zájmu volí příslušnou roli, a tímto způsobem rozvíjí občanské kompetence.
- **Žáci** si volí takovou roli, případně postup, která vyhovuje jeho schopnostem a potřebám tak, aby dosáhl vytyčeného cíle.

6. Volím postupy v souladu s doporučeními školských poradenských zařízení a školního poradenského pracoviště pro vzdělávání konkrétních žáků a žákyň (v návaznosti na bod 5). Poskytuji autonomně podporu v 1. stupni podpůrných opatření.¹

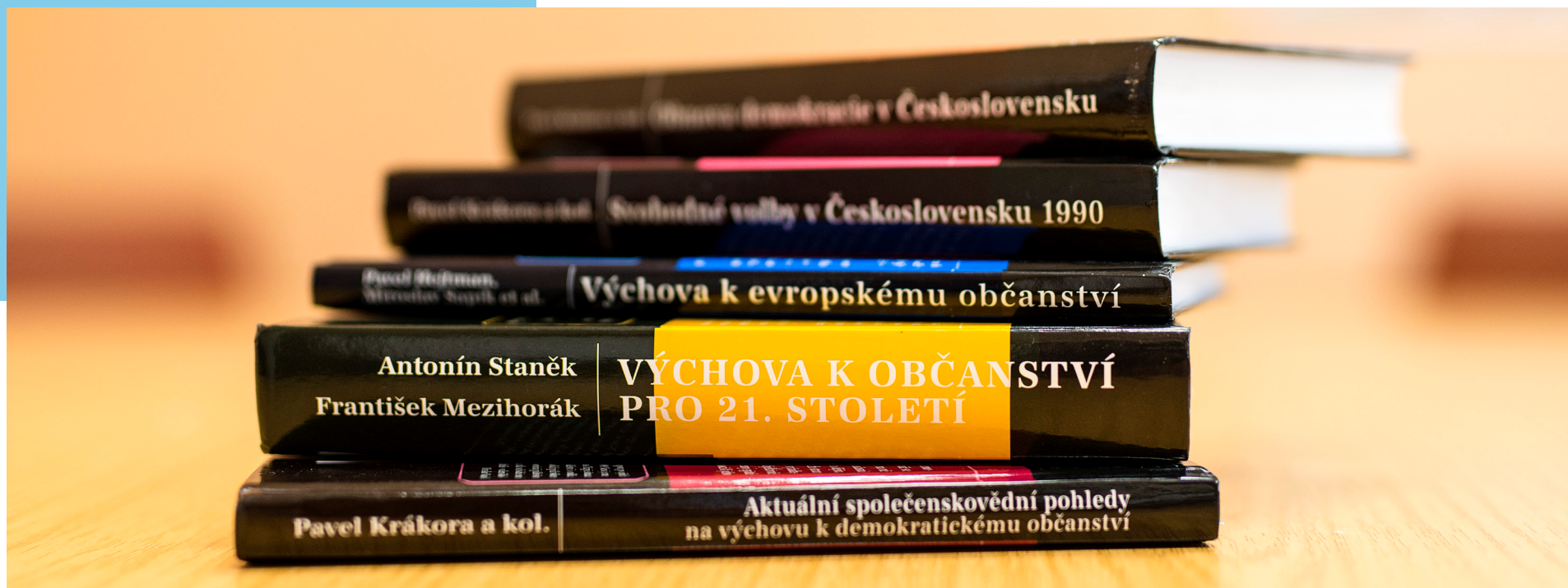
7. Využívám předem promyšlené vhodné výukové postupy pro jednotlivé skupiny žáků a žákyň podle jejich vzdělávacích potřeb (v návaznosti na body 1 a 5).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

8. Volím výukové postupy tak, aby každý žák a každá žákyně bez ohledu na sociální postavení, etnicitu či pohlaví/gender nebo znevýhodnění naplňoval/a zvolené cíle v co nejvyšší míře vzhledem ke svým individuálním možnostem, a to včetně žáků a žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami, nadaných a mimořádně nadaných.

- **Učitel** volí výukové postupy tak, aby vytvářely bezpečné a respektující prostředí pro práci s hodnotově citlivými a společensky relevantními tématy, a zohledňuje rozmanité zkušenosti, názory a vzdělávací potřeby žáků. Pracuje s různými perspektivami a zdroji informací tak, aby žádná skupina nebyla ve výuce znevýhodňována ani znevýhodňována, a podporuje kritické posuzování stereotypů a předsudků. Diferencuje činnosti a výstupy (např. volbou tématu, hloubkou zpracování, mírou samostatnosti) tak, aby každý žák mohl dosahovat vzdělávacích cílů podle svých možností, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, nadaných a mimořádně nadaných.
- **Žáci** pracují s tématy výchovy k občanství způsobem odpovídajícím jejich možnostem a zájmům; mají příležitost uplatnit své silné stránky, včetně rozšířeného či prohloubeného zpracování tématu.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.3: Podporuji u žáků a žákyň zvědavost a motivaci k učení.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Zjišťuji, co už žáci a žákyně umí a vědí, a nově vyučovaný obsah a kompetence s tím propojuji. Cíleně navazuji na předchozí výuku.

- **Učitel** zjišťuje znalosti, zkušenosti a postoje žáků k občanským a společenským tématům a cíleně na ně navazuje při zavádění nového učiva; využívá k tomu různé diagnostické a aktivizační metody (např. diskusi, myšlenkové mapy, krátké kvízy, práci s pojmy či situacemi). Propojuje nové učivo s předchozí výukou výchovy k občanství i s dalšími předměty a pomáhá žákům chápat návaznost témat v čase (např. lidská práva, demokracie, soužití, média). Využívá zjištěné prekoncepty a úroveň porozumění žáků k plánování další výuky a k volbě vhodných výukových postupů.

- **Žáci** dokážou propojit dříve osvojené poznatky a zkušenosti s nově probíraným učivem a reflektují svůj pokrok v učení (např. prostřednictvím portfolia, sebehodnocení či reflexe).

2. Propojuji výuku se zkušeností žáků a žákyň a zprostředkovávám jim smysl vyučovaného obsahu (proč se konkrétní obsah či kompetenci učí). Viz také kompetence 1.2.

- **Učitel** například propojuje výuku výchovy k občanství se zkušenostmi žáků a s aktuálním společenským děním (např. prostřednictvím médií, situací ze školy či obce) a zprostředkovává žákům smysl vyučovaného obsahu tím, že ukazuje jeho význam pro jejich každodenní život a orientaci ve společnosti.

- **Žáci** uvádějí příklady z vlastní zkušenosti nebo z aktuálních mediálních sdělení, které souvisejí s probíraným tématem, a vysvětlují, proč je pro ně dané učivo smysluplné.

3. Povzbuzuji a inspiřuji žáky a žákyně k dalšímu učení tím, že oceňuji jejich silné stránky, jejich snahu a pokrok a zprostředkovávám jim konkrétní příklady výstupů úspěšného učení.

- **Učitel** průběžně poskytuje žákům konstruktivní zpětnou vazbu zaměřenou na jejich porozumění společenským tématům, kvalitu argumentace, práci s informacemi a míru zapojení do diskuse a společných činností. Například může využít práce žáků z předešlých ročníků a při jejich prezentaci upozornit na oblasti, ve kterých se žák posunul. Nebo pokud zařazuje metodu „žakovských aktualit“, může ocenit výběr konkrétního tématu a žakovu argumentaci při odpovídání na dotazy spolužáků.

- **Žáci** akceptují konstruktivní zpětnou vazbu učitele a jsou schopni ji využít k dalšímu učení a zlepšování své práce.

4. Motivuji žáky a žákyně tím, že se sám/sama neustále učím, a to také od žáků a žákyň a spolu s nimi.

- **Učitel** průběžně reflektuje aktuální společenský vývoj a nové fenomény (např. digitalizace, umělá inteligence, změny v médiích, proměny demokracie) a otevřeně je začleňuje do výuky výchovy k občanství jako témata, u nichž je učení procesem společného zkoumání a porozumění. Dává žákům najevo, že učení v občanském vzdělávání není uzavřené a hotové, ale vyžaduje průběžné sledování, ověřování a reinterpretaci informací; modeluje postoj celoživotního učení a kritické otevřenosti. Aktivně pracuje se zpětnou vazbou od žáků, včetně práce s chybou a odlišnými názory, a transparentně sdílí, jak jejich podněty přispívají k jeho vlastnímu porozumění tématům a k úpravám výuky.

	• Žáci se zapojí do společného učení o aktuálních společenských tématech, reagují na podněty učitele a přinášejí vlastní otázky, zkušenosti a informace. Navrhují způsoby další práce s tématy (např. rozšíření pohledu, volbu zdrojů, změnu perspektivy) a uvědomují si, že poznání společenských jevů je otevřený a vyvíjející se proces.
5. Projevují zájem o vyučované obory a jejich smysl pro jednotlivce i společnost. Viz také kompetence 1.1.	• Učitel projevuje před žáky svůj zájem o společenskovední oblasti a jejich význam pro porozumění fungování společnosti i pro orientaci jednotlivce v každodenním životě; a pomocí příkladů propojuje oborové poznatky a teorie s aktuálními i historickými společenskými jevy a životní realitou (například teorii volebních systémů v politologii s reálným průběhem a výsledkem voleb v ČR i ve světě). • Žáci vnímají zaujetí učitele pro společenské vědy a jsou schopni definovat svůj vztah k nim a v čem pro ně společenskovední témata mají osobní či společenský význam.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

6. Podporuji u žáků a žákyň postoje (nastavení mysli), které jim pomáhají rozvinout a udržet motivaci (např. mé schopnosti nejsou fixní, ale mohu je rozvinout a rostou s mým úsilím; mohu uspět a už jsem v minulosti mnohokrát uspěl/a; překonávám překážky a to mě posiluje).	• Učitel vytváří ve výuce bezpečné prostředí pro zkoumání společenských témat, ve kterém jsou chyby, nejistota a změna názoru chápány jako přirozená součást učení a porozumění společnosti. Podporuje u žáků přesvědčení, že jejich schopnost porozumět společenským jevům, formulovat názory a argumentovat se rozvíjí postupně a s úsilím; oceňuje snahu, vytrvalost a posun v uvažování, nikoli pouze „správné odpovědi“. Pracuje s reálnými a otevřenými problémy (např. společenská dilemata, konfliktní témata, aktuální dění), na nichž žáci zažívají, že porozumění vzniká postupně, skrze hledání, diskusi a reflexi. • Žáci vnímají výuku společenských věd jako proces, propojený s reálným životem, v němž mohou své porozumění a postoje postupně rozvíjet, a nebojí se vyjadřovat nejistotu, klást otázky či měnit názor.
7. Podporuji odpovědnost žáků a žákyň za jejich učení tím, že jim vytvářím příležitosti aktivně využívat to, co se naučili, autonomně při výuce objevovat a učit se mezi sebou navzájem, a to ve fyzickém i digitálním prostředí.	• Učitel zadává žákům úkoly vycházející z reálných životních situací, v nichž mohou ověřovat a aplikovat své znalosti a dovednosti (např. vyhledání skutečné brigády a vytvoření motivačního dopisu, orientace v právech spotřebitele, návrh řešení konkrétního problému ve škole nebo obci). Umožňuje žákům samostatně volit postup práce, zdroje informací nebo formu výstupu (např. text, prezentaci, video), přičemž využívá jak fyzické, tak digitální prostředí. Vytváří prostor pro vzájemné učení žáků, například prostřednictvím prezentací žákovských výstupů, sdílení různých řešení úkolu nebo poskytování vrstevnické zpětné vazby, při nichž se žáci učí i z chyb. • Žáci řeší praktické úkoly spojené s realitou a nesou odpovědnost za jejich zpracování, prezentují své práce a ostatní spolužáci se od nich mohou inspirovat, případně poučit z chyb.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

8. Výuku cíleně propojuji se souvislostmi z jiných předmětů.

9. Motivuji efektivně také žáky a žákyně z málo podnětného prostředí a ty dosud málo motivované.

- **Učitel** aktivně zapojuje všechny žáky do výuky a propojuje témata výchovy k občanství s jejich každodenní realitou a budoucími plány; například při výuce finanční gramotnosti vysvětluje, jak porozumění hospodaření, smlouvám či dluhům může ovlivnit jejich životní možnosti a rozhodování.
- **Žáci** si uvědomují, že získané znalosti a dovednosti mohou využít k lepší orientaci v životních situacích a že svými rozhodnutími mohou ovlivňovat kvalitu svého života.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.4: Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákýň a reaguji na jejich potřeby.

Úroveň 1: Absolvent/ka učitelství

1. Formuluji srozumitelná a stručná zadání úkolů či výukových situací a po zadání ověřuji, do jaké míry jim žáci a žákyně porozuměli.

- **Učitel** formuluje zadání úkolů jasně a srozumitelně, zejm. při práci s právními, společenskými nebo hodnotově citlivými tématy, a průběžně ověřuje porozumění žáků. K obtížnějšímu zadání je připraven poskytnout podrobnější komentář nebo jej rozdělit na dílčí kroky; například při tématu přestupků vyzve žáky, aby uvedli tři konkrétní příklady. Následně si u žáků ověřuje pochopení zadání prostřednictvím otázek, krátké zpětné vazby nebo společným rozбором příkladů (např. „Patří tento příklad mezi přestupky? Proč ano / proč ne?“).
- **Žáci** reagují na zadání a pokyny učitele adekvátně, aktivně a otevřeně, uvádějí požadované příklady i v situaci, kdy si nejsou zcela jisti jejich správností, nebo učiteli sdělují, že zadání nerozumí.

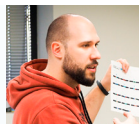
2. Vedu výuku tak, abychom já i žáci a žákyně efektivně nakládali s časem.

- **Učitel** při plánování i realizaci výuky přizpůsobuje zadání podmínkám konkrétní třídy a jasně strukturuje činnosti tak, aby byl výukový čas využit smysluplně. U časově náročnějších činností (např. práce s filozofickým nebo společenskovedním textem) vymezuje a žákům sděluje čas na jednotlivé fáze práce (čtení s porozuměním, opakované čtení ve vztahu k úkolu, zpracování, reflexi) a průběžně je upozorňuje na zbývající čas. Učitel plánuje také čas potřebný k vysvětlení použité metody a k dotazům žáků.
- **Žáci** pracují s vědomím vymezeného času na dílčí úkoly a učí se plánovat svou práci tak, aby je dokázali v daném časovém rámci splnit.

3. V průběhu výuky sleduji potřeby žáků a žákyn a vhodně na ně reaguji.

- **Učitel** průběžně sleduje práci žáků při samostatných i skupinových činnostech a podle aktuálních potřeb jim poskytuje podporu, usměrnění nebo doplňující informace. Při práci s náročnějšími společenskovedními tématy (např. politické ideologie) aktivně facilituje skupinovou práci (tím rozvíjí osobnostní a sociální kompetenci i kompetenci k řešení problémů) - obchází jednotlivé skupiny, reaguje na jejich postup, klade upřesňující otázky a pomáhá žákům prohlubovat porozumění tématu.
- **Žáci** se aktivně podílí na plnění úkolů, vhodnou měrou přispívají k jejich zdárnému dokončení a v případě potřeby neváhají požádat učitele o pomoc.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

4. V průběhu výuky uplatňuji postupy, díky nimž jsme já i žáci a žákyně schopni vyhodnocovat, jak se jim aktuálně daří v procesu učení. Učím žáky a žákyně pracovat s nástroji (fyzickými i digitálními), které umožňují sledovat a zaznamenávat jejich pokrok.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

5. V průběhu výuky upravuji podle možností podmínky pro učení každého žáka/žákyně a poskytuji mu/jí potřebnou podporu.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.5: Reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím procesu reflexe výuky, jeho fázím a významu pro zlepšování učení žáků a žákyň i pro můj vlastní profesní rozvoj. Výsledky reflexe využívám pro plánování navazující výuky (kompetence 2.1 a 2.2).

- **Učitel** systematicky pracuje se zpětnou vazbou a reflexí výuky, například v závěru hodiny zaměřené na příčiny a důsledky klimatické změny využívá krátký sebereflexní dotazník, v němž se žáci zamýšlejí nad tím, co je v tématu zaujalo, čemu nerozuměli a jak by si přáli v tématu pokračovat. Využívá různé formy reflexe (ústní, písemné, individuální i skupinové) a získané podněty zohledňuje při plánování navazující výuky a volbě dalších témat, metod či aktivit.

- **Žáci** ochotně poskytují relevantní a kritické podněty k realizované výuce a reflektují vlastní učení.

2. Průběžně získávám různorodé důkazy o učení žáků a žákyň (projev nebo produkt jeho/její práce, který dokládá posun v učení) a eviduji je.

- **Učitel** stanovuje předem srozumitelná kritéria hodnocení odpovídající cílům výuky (např. porozumění tématu, práce s informacemi, kvalita argumentace, aktivní zapojení) a seznamuje s nimi žáky. Průběžně shromažďuje různé důkazy o učení žáků, například písemné práce, pracovní listy, záznamy z diskusí, projektové výstupy či reflexe, a systematicky je eviduje. Pravidelně (např. jednou měsíčně) pracuje se žákovskými portfolii nebo sešity, do nichž žáci zařazují vybrané úkoly z výuky, a využívá je ke sledování posunu v učení.

- **Žáci** sdílejí výsledky své práce s učitelem, ukládají je do portfolia a využívají je k získávání zpětné vazby a k vyhodnocování vlastního pokroku v učení.

3. Pravidelně získávám zpětnou vazbu na svou výuku od žáků a žákyň a kolegů a kolegyň (případně spolužáků a spolužaček v průběhu studia učitelství); jsem otevřený/á jejich zpětné vazbě. Dávám zpětnou vazbu kolegům a kolegyním na jejich výuku a reflektuji ji spolu s nimi.

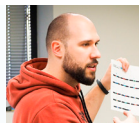
- **Učitel** pravidelně získává zpětnou vazbu od žáků k výuce výchovy k občanství a volí k tomu nástroje vhodné k probíranému tématu; například při výuce mediální gramotnosti využívá anonymní on-line dotazník zaměřený na srozumitelnost výkladu, přínos aktivit a návrhy na zlepšení výuky. Podněty žáků systematicky reflektuje a vyhodnocuje je i ve spolupráci s kolegy, například prostřednictvím tandemové výuky, mezipředmětové spolupráce, vzájemných hospitací nebo společné reflexe získané zpětné vazby. Poskytuje kolegům konstruktivní zpětnou vazbu k jejich výuce a otevřeně s nimi sdílí zkušenosti směřující ke zkvalitňování výuky společenskovedních témat.

- **Žáci** dokážou vnímat výuku v jejích jednotlivých fázích a samostatně ji hodnotit z hlediska srozumitelnosti, přínosu a vlastního učení.

4. Na základě bodů 2 a 3 analyžuji svou výuku, identifikuji příčiny, proč docházelo či nedocházelo k pokrokům v učení žáků a žákyně, a navrhuji změny pro svůj budoucí postup, které následně aplikuji v praxi.

- **Učitel** průběžně vyhodnocuje posun žáků v učení, reflektuje efektivitu zvolených výukových postupů a ke své sebereflexi cíleně využívá také zkušenosti a doporučení kolegů či zkušenějších pedagogů. Po ukončení tematického bloku (např. rozdíly mezi zákonodárnou, výkonnou a soudní mocí) analyzuje výsledky ověřování znalostí a žákovských reflexí; pokud zjistí, že žáci tématu dostatečně neporozuměli, identifikuje možné příčiny (např. nedostatek konkrétních příkladů). Na základě této analýzy navrhuje konkrétní úpravy výuky (např. zařazení modelových situací nebo aktuálních příkladů z praxe) a tyto změny následně ověřuje v další výuce.
- **Žáci** na vyzvání učitele dokáží pojmenovat konkrétní možné příčiny svého neúspěchu či obtíží v učení a reflektovat, co by jim pomohlo k lepšímu porozumění tématu.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Vyhodnocuji dopad svého působení na žáky a žákyně ve více rovinách (kompetence, trvalé porozumění, motivace, aspirace, sociální vztahy ad.).

- **Učitel** se snaží jít žáků příkladem, inspiruje je k jejich dalšímu vzdělávání, ukazuje jim přínos společenskovedních předmětů do života.
- **Žák** naslouchá zkušenostem učitele a kriticky je hodnotí.

6. Na základě výsledků reflexe si stanovuji svůj rozvojový cíl a využívám je pro sebepoznání a svůj profesní rozvoj (kompetence 6.1).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Dlouhodobě získávám různorodé důkazy o učení každého žáka a žákyně, systematicky je eviduji a vyhodnocuji pokrok každého žáka a žákyně.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.1: Vytvářím bezpečné prostředí pro učení.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Naplňuji základní předpoklady pro vznik pozitivních vztahů a prostředí důvěry (znám žáky a žákyně jménem, jednám s nimi konzistentně a předvídatelně, sám/sama dodržuji dohodnutá pravidla, uznávám vlastní chyby).

2. Komunikuji s žáky a žákyněmi s respektem, tj. partnersky, vstřícně a otevřeně. Projevuji zájem o každého žáka a žákyni, nabízím mu/jí dialog a spolupráci, respektuji jeho/její sebepojetí, identitu a potřebu autonomie v jednání.

3. Vedu žáky i žákyně k tomu, aby se vzájemně poznávali a budovali mezi sebou pozitivní vztahy.

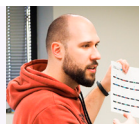
- **Učitel** aktivně naslouchá žákům a projevuje zájem o jejich názory, otázky i pocity a vytváří prostor pro otevřený dialog i diskusi. Přizpůsobuje svůj způsob komunikace individuálním potřebám žáků a při práci s kontroverzními či citlivými tématy (např. lidská práva, politika, globální problémy) vědomě modeluje respekt k různým názorům, identitám a životním zkušenostem žáků. Podporuje žáky v iniciativě a autonomii, např. při výběru témat k diskusi, zpracování úkolů nebo formy výstupů.
- **Žáci** se cítí být respektováni ve svých názorech a hodnotách, aktivně se účastní diskusí a vyjadřují se kultivovaně i v situacích názorové odlišnosti. Chovají se ohleduplně k ostatním, spolupracují v různě sestavených skupinách a přispívají k bezpečnému a respektujícímu klimatu třídy.
- **Učitel** cíleně zařazuje do výuky aktivity, při nichž se žáci vzájemně poznávají a sdílejí své názory, zkušenosti a hodnoty, například při diskusích o identitě, pravidlech soužití, spravedlnosti nebo při práci s osobními a společenskými dilematy. Využívá kooperativní učení a práci v různě složených skupinách (např. názorově, dovednostně či náhodně sestavených), v nichž žáci společně řeší úkoly, diskutují a učí se respektovat odlišné pohledy. Modeluje pozitivní sociální interakce tím, že podporuje respektující komunikaci, empatii a spolupráci, a vytváří bezpečné prostředí pro sdílení názorů a pocitů.
- **Žáci** se aktivně zapojují do aktivit zaměřených na vzájemné poznávání, sdílejí své názory a zkušenosti a naslouchají ostatním. Spolupracují v různých skupinách, učí se chápat odlišnost druhých a uvědomují si význam vzájemné podpory při dosahování společných cílů.

4. Dávám jasně najevo svůj respekt k lidem různého pohlaví či genderu, barvy pleti, národnosti či etnické příslušnosti, náboženství, sexuální orientace, socioekonomického statusu či původu a vedu k respektu také žáky a žákyně. Vědomě pracuji s vlastními předsudky a rozvíjím své interkulturní kompetence.

- **Učitel** modeluje respekt k rozmanitosti prostřednictvím svých postojů, způsobu komunikace i volby témat, která do výuky výchovy k občanství vědomě zařazuje z různých perspektiv. Otevřeně a citlivě pracuje s tématy genderové rovnosti, etnické, kulturní a náboženské rozmanitosti, lidských práv a rovnosti příležitostí; využívá konkrétní příklady situací, v nichž je důležité bránit lidská práva. Vytváří bezpečné prostředí ve třídě, aktivně předchází projevům diskriminace a předsudků a v případě neuctivého chování vůči rozdílnostem okamžitě a přiměřeně zasahuje. Průběžně reflektuje vlastní postoje a předsudky a rozvíjí své interkulturní kompetence v souladu s cíli průřezového tématu Multikulturní výchova.
- **Žáci** projevují respekt vůči spolužákům bez rozdílu, při diskusích rozpoznávají a reflektují vlastní předsudky a uvědomují si význam rovnosti a respektu k různým perspektivám a životním zkušenostem.

5. Cíleně reaguji na rizikové chování žáků a žákyně, včetně projevů ohrožujících pozitivní vztahy a důvěru ve třídě, zejména na projevy verbální agrese (včetně výsměchu, ponižování apod., a to ve fyzickém i digitálním prostředí) nebo i fyzické agrese; rozpoznávám projevy šikany i v zárodečné fázi a řeším je ve spolupráci s provázejícím učitelem či učitelkou či dalšími kolegy a kolegyněmi.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

6. Podporuji žáky a žákyně v tom, aby projevovali své názory a potřeby a nebáli se při svém učení chybovat, o chybách přemýšleli a dále se z nich učili. Vlastní chyby odkryvám žákům a žákyním jako příležitosti k učení.

7. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali společné zájmy a hodnoty skupiny a vhodně reagovali na projevy ohrožující pozitivní vztahy ve třídě a respekt k odlišnostem.

8. Všímám si fyzických znaků či projevů u dítěte či dospívajícího, které mohou naznačovat, že je s ním špatně zacházeno.
Pokud se objeví, umím postupovat dle platných předpisů a doporučení, např. podle metodiky KID.²

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

9. Systematicky pracuji se třídou s cílem předcházet rizikovému chování a projevům šikany ve fyzickém i digitálním prostředí.
Rozpoznávám projevy šikany i v zárodečné fázi a neprodleně je řeším samostatně i ve spolupráci s kolegy/němi, vedením školy či dalšími odborníky a odbornicemi.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.2: Vedu žáky a žákyně k chování podporujícímu učení a ke spolupráci.

Úroveň 1:
Absolvent/ka učitelství

1. Vedu žáky a žákyně ke spolupráci a vzájemné podpoře při učení. S prvky konkurence a soutěživosti při výuce nakládám tak, aby nebyla narušena spolupráce a vzájemná podpora ve třídě.

- **Učitel** zadává žákům práci ve skupinách na řešení konkrétních společenských problémů (např. ochrana životního prostředí, fast fashion, práva zvířat, kosmetický průmysl) a podporuje je ve spolupráci, rozdělování rolí podle silných stránek a sdílení nápadů. Vede žáky k tomu, aby prvky soutěživosti či porovnávání výsledků sloužily k motivaci, nikoli k narušení spolupráce a respektujících vztahů ve třídě.
- **Žáci** společně diskutují o možných řešeních, aktivně naslouchají názorům ostatních a respektují je. Při prezentaci výsledků se vzájemně doplňují a oceňují práci ostatních skupin, například prostřednictvím jednoho ocenění a jednoho doporučení, čímž rozvíjí své komunikační dovednosti.

2. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali emoce a potřeby sebe sama i druhých a aby si uvědomovali dopady vlastního chování na sebe i ostatní. Podporuji žáky a žákyně v rozvoji socioemočních dovedností.

3. Vedu žáky a žákyně k efektivní organizaci práce, k osvojování strategií a návyků, které usnadňují učení.

- **Učitel** vede žáky k plánování a organizaci práce při řešení společenskovedních úkolů a projektů a poskytuje jim konkrétní nástroje (např. časový plán, seznam kroků, kritéria hodnocení), které jim pomáhají sledovat vlastní postup. Při práci na tématech předmětu (např. lidská práva) učí žáky rozdělit rozsáhlejší úkol na zvládnutelné kroky, jako je vyhledání informací, kritické posouzení zdrojů, zpracování výstupu (prezentace, poster) a příprava jeho obhajoby. Průběžně žáky vede k reflexi použitých strategií učení a k uvědomování si toho, které postupy jim pomáhají porozumět společenským tématům a efektivně pracovat.
- **Žáci** si v průběhu projektů plánují čas, sledují svůj pokrok a hodnotí, které strategie učení (např. práce s informacemi, rozvržení času, sebereflexe) jsou pro ně neefektivnější, čímž rozvíjí svou kompetenci k učení.

4. Předcházím chování žáků a žákyň, které ohrožuje prostředí vhodné pro práci, a cíleně na něj reaguji, když se objeví. Vyjasňuji očekávané chování, oceňuji a upevňuji chování podporující učení. Využívám přitom popisnou zpětnou vazbu a opírám se o komunikovaná očekávání a pravidla.

- **Učitel** před zahájením aktivit, jako jsou diskuse, debaty nebo skupinová práce na aktuálních společenských tématech, s žáky vyjasňuje pravidla spolupráce a komunikace (např. naslouchání, respekt k názorům druhých, práce s argumenty). Průběžně sleduje chování žáků a v případě jeho narušení reaguje popisnou zpětnou vazbou opřenou o předem domluvená pravidla, například upozorněním na přerušování spolužáka nebo nerespektování pravidel diskuse. Oceňuje a posiluje chování podporující učení a bezpečné prostředí ve třídě, například když žáci věcně reagují na názory ostatních, používají argumenty nebo podporují spolupráci ve skupině.
- **Žáci** se podílejí na stanovování pravidel pro diskusi a skupinovou práci a chápou jejich význam pro efektivní spolupráci. Při společné práci respektují dohodnutá pravidla, reagují na zpětnou vazbu učitele a učí se reflektovat vlastní chování i chování skupiny. Přispívají k pozitivní atmosféře tím, že oceňují přínos spolužáků a podporují vzájemné učení.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Stanovuji spolu se žáky a žákyňmi pravidla pro jednání ve třídě (vč. digitálního prostředí), jejichž cílem je vytváření prostředí vhodného pro učení a bezpečného prostředí (viz kompetence 3.1). Dávám žákům a žákyňm prostor pravidla spoluvytvářet. Pracuji se sankcemi za porušení pravidel transparentně a v souladu s pravidly školy. Usiluji, aby co nejvíce odpovídaly přirozeným důsledkům přečinu.

6. Pravidelně se žáky a žákyňmi hovořím o očekávaném chování při výuce a věnuji se praktickému nácviku vhodného chování se žáky (v návaznosti na bod 5), oceňuji a upevňuji chování podporující učení.

7. Důsledně reaguji na případné chování žáků a žákyň, které závažně narušuje prostředí pro učení nebo vztahy ve třídě i se mnou. Opírám se přitom o spolupráci s kolegy/němi a vedením školy. Využívám výzkumně podložené strategie reagování na náročné chování.

8. Pokud jsem v roli třídního učitele či učitelky, pracuji se třídou jako s týmem a usiluji o rozvoj kvalitních vztahů ve třídě. Vedu cílené třídnické hodiny/aktivity se zaměřením mj. na body uvedené výše.

Úroveň 3:
Zkušený/á učitel/ka

9. Systematicky vedu žáky a žákyň k samostatnosti a odpovědnosti. Při komunikaci jim dávám prostor pro autonomii; direktivnější způsoby komunikace využívám jen v opodstatněných případech (např. nebezpečí) jako vědomý nástroj.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.3: Zajišťuji vhodné uspořádání fyzického prostoru i digitálního prostředí, kde se učení odehrává.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

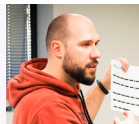
1. Uvědomuji si vliv prostředí a prostorového uspořádání třídy, vybavení a pomůcek na učení žáků a žákyň.

2. Uvědomuji si dopady nastavení digitálních nástrojů, digitálního prostředí a jeho uživatelské přístupnosti a použitelnosti na učení žáků a žákyň.

3. Efektivně využívám různé možnosti přizpůsobení prostorového uspořádání třídy, vybavení a pomůcek v závislosti na zvolených cílech.

4. Efektivně využívám dostupné digitální nástroje a prostředí pro podporu učení žáků a žákyň v souladu s pravidly školy a digitálními kompetencemi žáků a žákyň (např. informační systém školy, Learning Management System – LMS, apod.).

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Volím vhodná venkovní a mimoškolní prostředí pro výuku v závislosti na cílech výuky zejména s ohledem na možnost fyzického pohybu a zážitkového učení pro žáky a žákyňe.

- **Učitel** využívá venkovní a mimoškolní prostředí k naplnění cílů výuky, zejména pro zážitkové učení a propojení učiva s reálným fungováním společnosti; zapojuje externí odborníky a instituce (např. besedy s odborníky, návštěvy muzea, soudu, úřadu práce, kina či obecního úřadu). Před návštěvou připravuje žáky na dané prostředí a cíle výuky (např. formulace otázek, pracovních úkolů), během aktivity podporuje jejich aktivní zapojení a po jejím skončení zařazuje reflexi zkušenosti ve vztahu k probíranému tématu.
- **Žáci** se aktivně zapojují do výuky v mimoškolním nebo venkovním prostředí, plní zadané úkoly (např. pozorování, kladení otázek, zaznamenávání poznatků) a propojují získané zkušenosti s učivem. V reflexi dokážou popsat, co se naučili, a vztáhnout zážitek k širším společenským souvislostem.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

6. Ve spolupráci s kolegy a vedením školy zajišťuji, aby prostorové uspořádání třídy, nastavení digitálního prostředí, vybavení a pomůcky poskytovaly žákům optimální podmínky pro učení.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.1: Hodnotím na základě kritérií a vedu k tomu také žáky a žákyně.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

1. Pro hodnocení práce žáků a žákyně a jejich pokroku v učení využívám popisná kritéria. Tato kritéria jsou jim srozumitelná a korespondují s cíli výuky. Při nastavování kritérií zohledňuji nejen očekávané výsledky učení, ale i evidenci o dosavadním pokroku žáků a žákyně. S cíli učení i s kritérii pro hodnocení je včas seznamuji.

2. Využívám různorodé metody a formy hodnocení v závislosti na oborových i dalších cílech vzdělávání a sleduji jejich dopad na žáky a žákyně. Dávám tak žákům a žákyním příležitost různým způsobem prokázat a ověřit si, co se naučili.

3. Vedu žáky a žákyně k sebehodnocení na základě kritérií, kterým rozumějí, a podporuji tím jejich odpovědnost za vlastní učení. Poskytuji jim k tomu nástroje, vč. digitálních.

- **Učitel** využívá pro hodnocení popisná kritéria, která jsou srozumitelná, navázaná na cíle výuky výchovy k občanství a zohledňují dosavadní pokrok žáků. Například při výuce lidských práv zadá žákům skupinovou práci na tvorbu posteru k vybranému lidskému právu (např. svobodě projevu) a předem stanoví hodnoticí kritéria, jako jsou srozumitelnost a věcná správnost obsahu, vizuální zpracování a schopnost reagovat na otázky. Kritéria žákům vysvětlí ještě před zahájením práce, umožní jim se k nim vyjádřit nebo je doplnit a následně je využívá také pro vrstevnické hodnocení.

- **Žáci** společně vytvoří poster podle kritérií a zároveň je využijí při hodnocení práce své i ostatních.

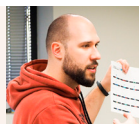
- **Učitel** cíleně vytváří ve výuce situace, v nichž se sebehodnocení stává součástí učení, a poskytuje k tomu srozumitelná kritéria i vhodné nástroje, včetně digitálních. Například při práci s tématem hospodaření domácnosti zadá žákům úkol sestavit fiktivní rodinný rozpočet a následně využije on-line formulář (např. v Padletu), v němž se žáci hodnotí podle předem stanovených kritérií, jako je realističnost rozpočtu, věcná správnost a vyváženost příjmů a výdajů. Vede žáky k tomu, aby výsledky sebehodnocení využívali k zamyšlení nad svým postupem a k plánování další práce.

- **Žáci** samostatně zpracovávají zadaný úkol, využívají stanovená kritéria k sebehodnocení a zaznamenávají své hodnocení do připraveného nástroje.

4. Vedu žáky a žákyně k vzájemnému hodnocení pokroku v učení na základě jim srozumitelných kritérií, a to za předpokladu, že se při tom daří zachovávat bezpečné prostředí (kompetence 3.1).

- **Učitel** může při probírání tématu voleb zorganizovat peer-to-peer hodnocení, při němž žáci hodnotí práci svých spolužáků – fiktivní volební program – na základě kritérií jako je originalita, schopnost argumentace, přesvědčivost a relevantnost pro cílovou skupinu.
- **Žáci** vytváří vlastní volební programy a podílí se na hodnocení práce spolužáků dle dohodnutých kritérií v respektujícím a bezpečném prostředí.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Zapojuji žáky a žákyně do tvorby kritérií pro hodnocení jejich učení.

6. Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi na formulaci či sladování kritérií pro hodnocení učení žáků a žákyň.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Samostatně vytvářím a využívám vhodná kritéria pro průběžné dlouhodobé hodnocení pokroku žáků a žákyň v učení a v osvojování kompetencí.

- **Učitel** vytváří a využívá dlouhodobá hodnotící kritéria odpovídající cílům výchovy k občanství, která sledují nejen osvojování znalostí, ale také rozvoj dovedností a postojů (např. argumentace, práce s informacemi, schopnost diskutovat, respekt k odlišným názorům, občanská angažovanost). Do výuky systematicky zařazuje učební mapy pokroku, v nichž žáci průběžně zaznamenávají svůj posun v jednotlivých oblastech; například u témat jako demokracie, lidská práva či média sledují, jak se zlepšuje jejich porozumění pojmům, schopnost argumentovat nebo zapojení do diskuse. Učební mapy využívá jako podklad pro zpětnou vazbu, sebehodnocení žáků i plánování další výuky.
- **Žáci** průběžně a pravdivě zaznamenávají svůj pokrok do učební mapy pokroku a reflektují, v čem se jejich porozumění společenským tématům, dovednosti či postoje v čase mění.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.2: Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu také žáky a žákyně.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím významu zpětné vazby pro učení žáků a žákyň a uvědomuji si význam chyb pro učení.

- **Učitel** během výuky, když žáci hovoří o tématech, jako je například volební právo nebo právo na svobodu projevu, komentuje, co je správně pochopeno, a upozorňuje na případné nedorozumění. Zdůrazňuje, že chyby v porozumění jsou součástí učení a motivuje žáky k jejich opravení. Může například uplatnit konkrétně tzv. sendvičovou metodu, kdy kritickou část „vloží“ mezi dva pozitivní aspekty zpětné vazby (žák zůstává informovaný o nedostacích, ale zároveň povzbuzený k další činnosti).
- **Žáci** přichází s vlastními podněty k probíraným tématům a nebojí se prezentovat své názory, i když si nejsou zcela jisti jejich správností.

2. Poskytuji zpětnou vazbu tak, aby byla efektivně využitelná pro další učení žáků a žákyň, tj. aby ukazovala další krok ke zlepšení, byla respektující, konkrétní, včasná a konstruktivní. Preferuji pozitivní zpětnou vazbu, tj. oceňuji to, co se daří, a zároveň nezamlčuji slabší stránky. Vedu k poskytování takové zpětné vazby také žáky a žákyně.

- **Učitel** při prezentaci žákovských výstupů (např. analýzy textu o sociálních nerovnostech) oceňuje, co žáci pochopili správně, například schopnost identifikovat nerovnosti v přístupu k právům nebo k práci. Pokud žáci opomenou důležitý aspekt tématu (např. nezohlednění ekonomických faktorů při zkoumání sociální spravedlnosti), poskytuje konkrétní a respektující zpětnou vazbu, která jasně ukazuje, jak lze výstup dále zlepšit. Vede žáky k přijímání i poskytování konstruktivní zpětné vazby a vytváří k tomu bezpečné podmínky.
- **Žáci** akceptují pravidla konstruktivní kritiky a postupně jsou schopni tuto kritiku sami aplikovat při hodnocení práce spolužáků, pokud jsou k tomu vyzváni.

3. Rozlišuji mezi popisným a hodnoticím jazykem, využívám popisný jazyk jako podstatnou součást zpětné vazby a vedu k tomu žáky a žákyně.

- **Učitel** při poskytování zpětné vazby k žákovským výstupům (např. prezentacím na téma politické ideologie) využívá popisný jazyk, kterým pojmenovává konkrétní prvky práce a jejich dopad (např. srozumitelnost argumentů, práce s příklady), aniž by žáky hodnotil soudy typu „dobře/špatně“. Vysvětluje žákům rozdíl mezi popisným a hodnoticím jazykem a cíleně je vede k tomu, aby popisný jazyk používali i při poskytování zpětné vazby spolužákům.
- **Žáci** jsou díky popisné zpětné vazbě schopni své výstupy upravit (např. zpřesnit argumentaci nebo doplnit příklady) a lépe porozumět tomu, jak se mohou v učení posunout.).

4. Vytvářím dostatek příležitostí k tomu, aby mi žáci a žákyně dávali zpětnou vazbu na mou výuku.

- **Učitel** pravidelně po větších aktivitách nebo tematických blocích zařazuje reflexi výuky, při níž dává žákům prostor vyjádřit se k tomu, jak výuka probíhala a jak jim pomohla porozumět probíranému tématu. Například po výuce zaměřené na volební systémy klade cílené otázky typu: „Co vám dnes pomohlo nejvíce porozumět fungování volebních systémů?“ nebo „Co by vám příště pomohlo ještě lépe pochopit téma?“.
- **Žáci** na tomto základě dávají učiteli konkrétní podněty, které jim pomáhají lépe porozumět učivu, např. „Bylo by dobré, kdybychom dostali více konkrétních příkladů týkajících se fungování volebních systémů.“

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Opírám zpětnou vazbu o kritéria (viz kompetence 4.1) tak, aby žáky a žákyně vedla k porozumění tomu, co je v hodnocené činnosti důležité, a jak je možné ji zlepšovat, a tím posilovala jejich vnitřní motivaci k učení.

6. Využívám různé způsoby poskytování zpětné vazby žákům a žákyním na jejich práci, tj. od rychlých a okamžitých forem zpětné vazby (např. ústní ocenění, palec nahoru, úsměv) po podrobnější a časově náročnější zpětnou vazbu (např. písemná zpětná vazba, slovní hodnocení apod.).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Systematicky analyzuji chyby žáků či žákyň i vlastní a využívám je jako příležitosti pro další učení.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.3: Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

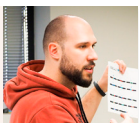

1. Rozumím významu reflexe učení žáků a žákýň pro efektivitu jejich učení.

2. Vedu žáky a žákyně v průběhu výuky, případně po jejím skončení, k vyhodnocování procesu vlastního učení, tj. k vyhodnocování toho, co jim pomáhá či naopak brání v učení. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby na základě této reflexe lépe řídili vlastní učení.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

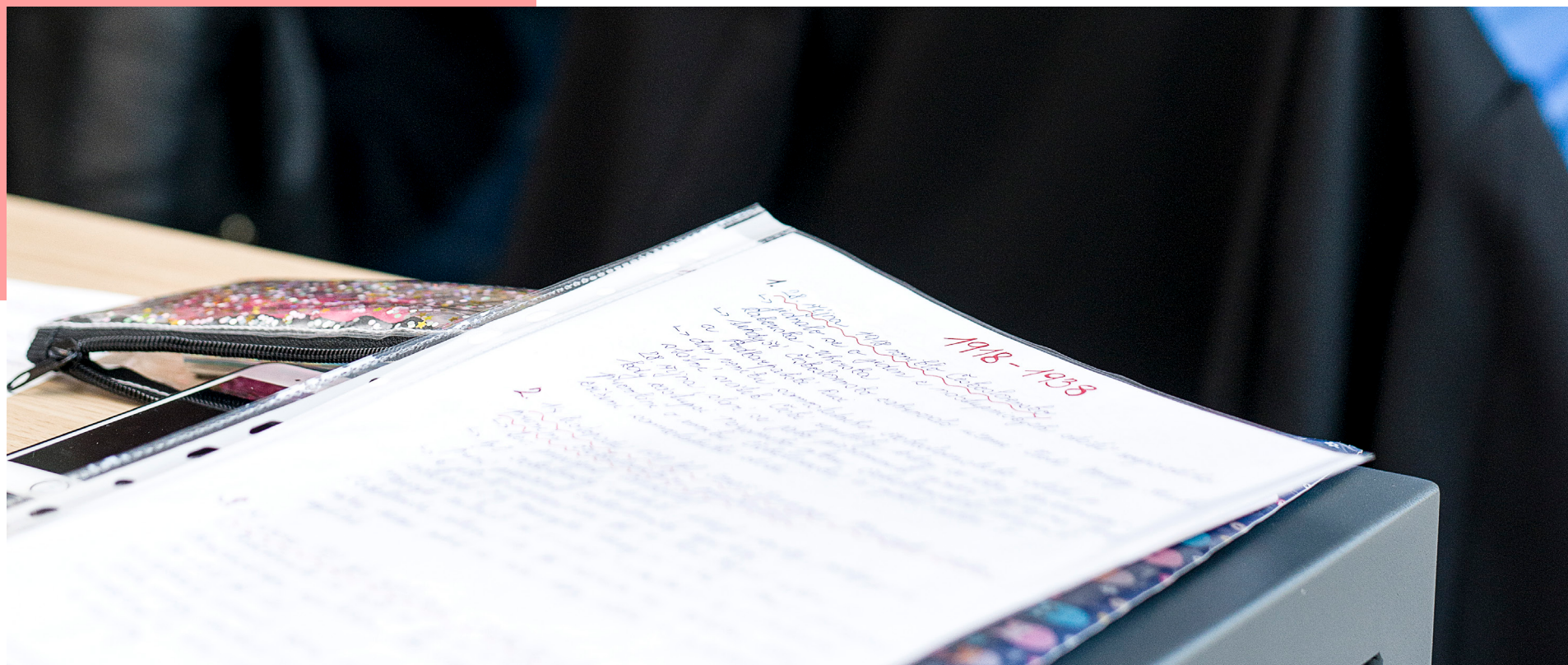

3. Vedu žáky a žákyně k vyhodnocování výsledků jejich učení, tj. k vyhodnocování toho, co se naučili, kde se v procesu dlouhodobého učení nacházejí, na čem mohou stavět a jak mohou v učení směrem k vytyčeným cílům nejlépe postupovat dál.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

4. Systematicky využívám různorodé metody a formy vedení žáků a žákyň k reflexi vlastního učení (tj. od rychlých metod a forem v průběhu výuky, po časově náročnější písemné formy, jako jsou např. mapy pokroku, kompetenční schémata apod.).

OBLAST 5 PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

Kompetence 5.1: Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi ve prospěch žáků a žákyň a společného profesního růstu.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

1. Zvu kolegy a kolegyně (či spolužáky a spolužačky v průběhu studia učitelství) na pozorování své výuky a chodím pozorovat výuku také k nim. Výuku společně reflektujeme, poskytujeme si zpětnou vazbu a vzájemně se inspirujeme.

2. Podle možností vyučuji v páru (tandemu) s kolegou či kolegyní (či se spolužákem nebo spolužačkou nebo provázejícím učitelem/učitelkou v průběhu studia učitelství) nebo s uvádějícím učitelem/ učitelkou. Společně výuku plánujeme, vedeme a vyhodnocujeme.

- **Učitel** si na svou hodinu zaměřenou na výuku klíčového tématu výrazně mezipředmětového charakteru (např. vztahující se k mediální výchově) pozve kolegy a kolegyně, kteří mají buď stejnou, nebo i odlišnou aprobaci jako on. Společně pak proběhlou hodinu reflektují a navrhnou vhodné propojující didaktické aplikace vyučovaného tématu i v dalších hodinách a předmětech.
- **Žáci** po absolvování všech hodin věnovaných společnému tématu prostřednictvím reflexe zhodnotí přínos propojování v jednotlivých hodinách a předmětech.
- **Učitel** realizuje tandemovou výuku v hodině věnované tématu evropské integrace a Evropské unie, a to společně s kolegou, který vyučuje v téže třídě dějepisu. Učitel občanské výchovy se zaměřuje na politické a právní aspekty EU, zatímco kolega/kolegyně vyučující dějepisu se soustředí na historický kontext evropské integrace a vzniku EU. Učitelé se ve výuce vzájemně doplňují a vedou mezi sebou i s žáky rozhovor o roli EU v minulosti i v současnosti. Po hodině provedou reflexi tandemové výuky.
- **Žáci** se v hodině zapojují do diskuse o tématu evropské integrace i do jednotlivých výukových aktivit a identifikují klady i problémy evropské integrace v minulosti i současnosti.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

3. Pokud je ve třídě asistent/ka pedagoga, spolupracuji s ním ve prospěch žáků a žákyň. Podle možností spolupracujeme na přípravě, vedení a reflexi výuky.

4. Se svými kolegy a kolegyněmi³, s asistenty/kami pedagoga a/ nebo s pracovníky a pracovníci školního poradenského pracoviště či dalšími (externími) odborníky a odbornicemi komunikuji o vzdělávacích potřebách konkrétních žáků a žákyň a hledám s nimi řešení pro jejich naplňování.

5. Jsem aktivním členem/členkou školního týmu a s ohledem na své zkušenosti se zapojuji do rozvoje školy či profesní komunity a získávám tak podněty pro svůj rozvoj. Na úrovni školy či širší profesní komunity se například zapojuji do společných projektů, kolegiálních rozvojových skupin, podílím se na společných úpravách nebo tvorbě ŠVP či didaktických materiálů.

- **Učitel** zapojuje asistenta pedagoga průběžně do výuky tak, aby byly naplněny všechny vzdělávací cíle.
- **Žák** respektuje pokyny asistenta a vnímá ho jako podporující článek výuky.

- **Učitel** se účastní pravidelných porad a pravidelných setkávání metodické komise. V případě žáků s doporučením z pedagogicko-psychologické poradny spolupracuje s pracovníky školního poradenského pracoviště a hledá vhodné metody výuky.

- **Učitel** sdílí s ostatními učiteli své materiály do výuky, společně připravují projektové dny, besedy a osvědčené formy výuky.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

6. Podle možností podporuji studenty a studentky učitelství či dalších pedagogických programů a začínající pedagogy a pedagožky i další kolegy a kolegyně, a to zejména tím, že jim dávám příležitost účastnit se mé výuky a společně ji reflektovat, vyučuji s nimi v páru nebo tím, že se účastním jejich výuky a reflektuji ji s nimi.

- **Učitel** umožňuje realizaci školních praxí pro studenty učitelských oborů. Nabízí vzájemné hospitace a poskytuje společnou reflexi.

³ Na prvním stupni základní školy je vhodné akcentovat také spolupráci s vychovateli a vychovatelkami školních družin.

OBLAST 5 PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

Kompetence 5.2: Spolupracuji s rodiči a širší komunitou školy v zájmu žáků a žákyň.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

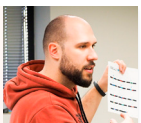
1. Uvědomuji si důležitost komunikace s rodiči či zákonnými zástupci žáka či žákyň. Jsem schopen/schopna využívat komunikační dovednosti tak, aby komunikace probíhala partnersky a aby co nejefektivněji vedla k cíli spolupracovat v zájmu žáků či žákyň.

2. Zapojuji se (pod vedením provázejícího učitele/ky) do komunikace s rodiči či zákonnými zástupci na podporu rozvoje jejich dětí.

3. Využívám komunikaci s rodiči či zákonnými zástupci (bod 2) k seznámení se s rodinným zázemím žáků a žákyň tak, abych mohl/a tuto znalost využít k efektivnímu vzdělávání žáků a žákyň.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

4. Podílím se na aktivitách, které zapojují širší komunitu školy a externí aktéry do vzdělávání žáků a žákyň (např. společné školní projekty a akce s rodiči a dalšími členy širší komunity školy).

5. Vhodně komunikuji o průběhu vzdělávání, vzdělávacích potřebách a rozvoji žáků a žákyň tak, aby měli rodiče či zákonní zástupci dostatek informací pro efektivní podporu vzdělávání žáka/žákyně z jejich strany. Podporuji rodiče v tom, aby hráli aktivní roli v podpoře vzdělávání svých dětí.	
6. V situaci, kdy chybí základní podpora žáka/žákyně ze strany rodičů, usiluji o kompenzaci chybějící podpory žáka/žákyně ze strany školy (např. zajištění pomůcek apod.) a komunikuji o tom s vedením školy.	
7. Nastavuji a udržuji pravidla komunikace tak, aby probíhala s respektem k potřebám mým i rodičů a vedla co nejefektivněji k cíli spolupracovat v zájmu žáků a žákyň. V případě potřeby vhodně zapojuji do komunikace také další kolegy/ně či vedení školy.	
8. V závislosti na potřebě a na své roli ve škole (zejm. třídní učitel/ka) spolupracuji s rodiči nebo zákonnými zástupci žáků a žákyň v zájmu jejich vedení k samostatnosti a odpovědnosti za jejich chování (viz kompetence 3.2).	

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

9. Zapojuji experty a expertky z praxe či širší komunitu školy do vzdělávání žáků a žákyň, a to efektivně vzhledem k cílům učení. Vhodně využívám externí příležitosti pro rozvoj žáků a žákyň.	
---	--

OBLAST 6 PROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.1: Systematicky pracuji na utváření svého sebepojetí v roli učitele či učitelky a na svém profesním rozvoji.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

1. Vědomě pracuji na utváření svého profesního sebepojetí, tj. formuluji či upravuji svou učitelskou vizi, jakým učitelem chci či nechci být a proč. Svou učitelskou vizi opírám o reflektovanou zkušenost, poznání sebe sama a svých silných i slabých stránek v roli učitele/ky, o odborné poznatky a další zdroje. Vysvětlím přínos své učitelské vize pro učení a rozvoj žáků a žákyň.

2. Na základě svých rozvojových potřeb a své učitelské vize si stanovuji rozvojové cíle. Systematicky pracuji na jejich naplňování a využívám k tomu široké škály prostředků (např. vzdělávání, odborná literatura, kolegiální spolupráce, rozvojové komunity, mentoring).

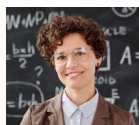
- **Učitel** v určitých intervalech rekonstruuje vlastní chápání profese učitele (své „přítomné“ já verus své „budoucí“ já – chtěné/nechtěné; vědomě pracuje s vlastními miskoncepcemi např. z pregraduální přípravy). Pravidelně reflektuje svou koncepci výuky, roli ve třídě a přizpůsobuje svou výuku tak, aby žáci mohli aktivně přispívat k rozhodování ve třídě. K tomu využívá různých metod a forem výuky, například participativní výuku. Učitel Vko/ZSV by měl zvlášť reflektovat své vlastní pojetí vyučovaného oboru a vlastní výuky. Pojetí oboru by mělo odrážet nejen kognitivní aspekty (koncept celoživotního učení), ale i aspekty afektivní (proč chci pomáhat svým žákům v získání kompetencí; uvědomění si významu oboru pro budoucnost žáků i důležitost pro formování občanské a demokratické společnosti; uvědomění si sebe sama jako možného vzoru pro občanskou angažovanost). V rámci svého pojetí výuky by měl učitel promýšlet didaktickou efektivitu zvolených metod a forem výuky, uvědomovat si nutnost systematického a longitudinálního působení na žáky s ohledem na plnění afektivních cílů výuky, nebo na nutnost tvorby kritérií pro hodnocení výsledků žáků a míry osvojení výsledků učení a získání potřebných kompetencí.
- **Žák** se přiměřeně podílí na plánování a reflexi výuky, je schopen poskytnout učiteli konstruktivní zpětnou vazbu na jeho výkon.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

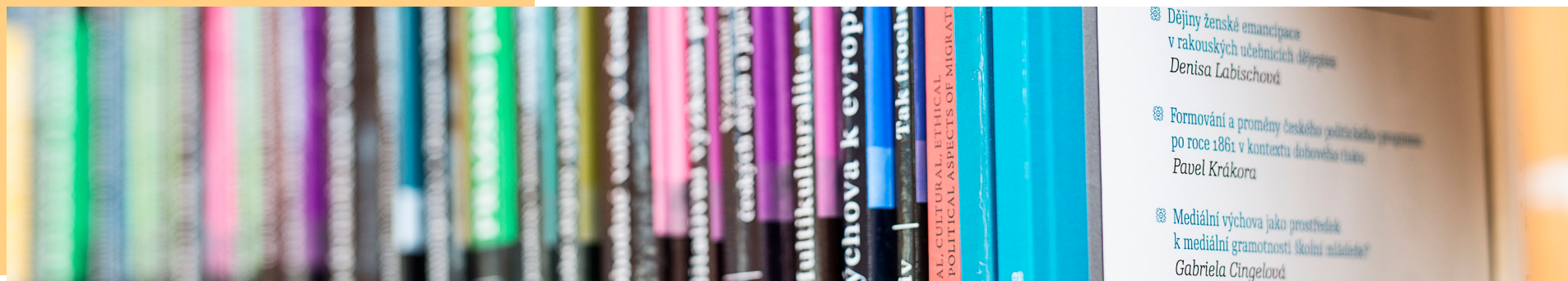

3. Vyhodnocuji naplňování svého rozvojového cíle. Cíl pravidelně přehodnocuji a nastavuji si cíl nový. Vyhodnocuji účinnost prostředků, které využívám pro svůj profesní růst. Usiluji o maximalizaci pozitivního dopadu na učení žáků a žákyň skrze svůj profesní růst.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

4. Systematicky využívám reflexi (kompetence 2.5) a profesní spolupráci (kompetence 5.1 a 5.2), včetně pravidelné zpětné vazby od žáků/žákyň a kolegů/kolegyň, k vyhodnocování svého vlivu na žáky/žákyň, svých vlastních silných a slabých stránek a svých vzdělávacích potřeb.

❖ Dějiny ženské emancipace
v rakouských učebnicích dějepisu
Denisa Labischová

❖ Formování a proměny českého politického programu
po roce 1861 v kontextu dobrego 'tisku'
Pavel Krákora

❖ Mediální výchova jako prostředek
k mediální gramotnosti školní mládeže
Gabriela Čingelová

OBLAST 6 PROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.2: Odpovědně pracuji s informacemi a s digitálními nástroji, vedu žáky a kolegyně k demokratickým hodnotám a jednám v souladu s profesní etikou.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

1. Respektuji vědecká fakta, tzn. odlišuji informace založené na vědeckém poznání od informací, které tento základ nemají.

- **Učitel** ve výuce pracuje s ověřenými a relevantními zdroji dat a vede žáky ke kritickému třídění informací. Například při výuce o ekonomických a sociálních nerovnostech vysvětluje základní pojmy a souvislosti a společně se žáky analyzuje data o příjmové nerovnosti, vzdělání, přístupu ke zdravotní péči či dalších ukazatelích; upozorňuje přitom na rozdíl mezi fakty, interpretací a dezinterpretací.
- **Žáci** dokážou pracovat s předloženými daty, ověřovat jejich zdroje a rozlišovat mezi vědecky podloženými informacemi a zkrslými či nepodloženými tvrzeními.

2. Respektuji duchovní život, náboženství a duchovní tradice.

- **Učitel** vysvětluje principy svobody náboženského vyznání v demokratických společnostech, vede žáky k tomu, aby chápali, jak je důležité respektovat víru a přesvědčení ostatních lidí. Při výuce využívá historické i současné příklady porušování náboženské svobody a společně se žáky reflektuje jejich dopady na jednotlivce i společnost.
- **Žáci** projevují respekt k hodnotám, víře a přesvědčení ostatních (včetně učitele), dokážou o nich diskutovat věcně a bez znevažování.

3. Orientuji se na mediální scéně, využívám informace z důvěryhodných zdrojů, jednám odpovědně při využívání médií a sociálních sítí, mj. nešířím neověřené zprávy a dezinformace, odpovědně využívám umělou inteligenci.

- **Učitel** vede žáky k rozlišování důvěryhodných a nedůvěryhodných zdrojů informací a seznamuje je se znaky kvalitní žurnalistiky; pracuje s konkrétními nástroji a příklady fact-checkingu (např. mediální ratingy Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky). Upozorňuje na rizika šíření neověřených zpráv a dezinformací a vede žáky k odpovědnému sdílení informací v online prostředí. Seznamuje žáky se základními principy digitální stopy a odpovědného chování na sociálních sítích a otevírá otázky etického a smysluplného využívání umělé inteligence ve vzdělávání i běžném životě.
- **Žáci** se orientují v online prostředí, dokážou ověřovat informace z různých zdrojů a chovají se odpovědně při práci s médii, sociálními sítěmi i nástroji umělé inteligence.

4. Ctím odbornost a význam znalostí pro utváření názorů a rozvoj kompetencí.

- **Učitel** podněcuje žáky k diskusi s věcnými argumenty, přiměřeně využívá možnost spolupráce s odborníky, například může hodinu realizovat ve spolupráci s odborníkem, který se specializuje na koncept lidských práv a roli mezinárodních organizací, jako je OSN, při jejich ochraně.
- **Žák** rozliší věcné argumenty a komunikační fakulty, aktivně přistupuje k výuce (i když ji vede někdo jiný než učitel).

5. Vyznávám demokratické hodnoty zakotvené v Ústavě ČR a podporuji roli veřejných institucí a občanské společnosti pro jejich naplňování. V rámci svého občanského života, studia či práce se aktivně zapojuji do demokratických procesů (ve škole např. volby do školské rady, spolupráce s žákovskými parlamenty apod.).

- **Učitel** posiluje demokratické hodnoty metodami zážitkového učení, například organizuje simulaci voleb do školního parlamentu, a učí žáky, jak se připravit na volby, jak diskutovat o kandidátech a jak analyzovat volební programy. Může žáky inspirovat vlastní zkušeností s občanskou angažovaností.
- **Žák** si uvědomuje podstatu demokracie a možnosti vlastní aktivity v občanské společnosti.

6. OJednám v souladu s profesní etikou učitele a učitelky, tj. v souladu s hodnotami a postoji obsaženými v tomto kompetenčním rámci nebo v jiných platných etických kodexech spojených s učitelskou profesí.

- **Učitel** jedná v souladu s profesní etikou učitele zejména při práci s hodnotově citlivými a kontroverzními tématy (např. politika, lidská práva, identita, nerovnosti, náboženství), dbá na nestrannost, respekt k různým názorům a ochranu důstojnosti všech žáků. V konfliktních nebo náročných situacích ve třídě vystupuje jako zprostředkovatel dialogu, podporuje věcné řešení problémů a odmítá diskriminační či znevažující projevy; své jednání opírá o jasně komunikovaná pravidla a hodnoty demokratické společnosti. Uvědomuje si svou mocenskou pozici a odpovědnost vůči žákům, zachází citlivě s osobními informacemi a reflektuje možné dopady svého jednání, vyjadřování i hodnocení na klima třídy. Aktivně reflektuje etické aspekty své práce, seznamuje se s platnými etickými kodexy učitelské profese a v případě potřeby spolupracuje s kolegy, školním poradenským pracovištěm či vedením školy.
- **Žáci** vnímají učitele jako spravedlivého a respektujícího průvodce výukou, který vytváří bezpečné prostředí pro vyjadřování názorů a řešení konfliktů. Jsou seznámeni s pravidly bezpečné komunikace a s možnostmi, jak upozornit na nevhodné chování ve škole, a chápou význam etického jednání v mezilidských vztazích i ve veřejném prostoru.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

7. Vedu žáky a žákyně k respektu k vědeckým faktům (bod 1) i duchovnímu životu a tradicím (bod 2) a k orientaci na mediální scéně a odpovědné práci s informacemi, sociálními sítěmi a umělou inteligencí (bod 3).

- **Učitel** organizuje pro žáky besedy např. s organizací E-bezpečí, MP Education, sdružení D, Paměť národa atd. Učitel využívá portál JSNS a ČT Edu k získání navozujících materiálů, např. k diskusi o trestu smrti, sociálních sítích, AI atd.
- **Žáci** reflektují a vybírají důležité informace z aktuálního dění ve světě. Umí pracovat se zdroji a ověřit si potřebné informace.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

8. Vedu žáky a žákyně k rozvoji charakteru, osvojování demokratických hodnot a k podpoře veřejných institucí a občanské společnosti, a to zejména tím, že dávám žákům a žákyním příležitost zažívat uskutečňování těchto hodnot ve výuce a životě školy.

- **Učitel** umožňuje žákům, jako občanům naší společnosti, tvořit projekty odrážející aktuální dění v místě jejich bydliště. Zmapují si situaci, vyhledají problém v dané oblasti a navrhnou možná řešení.
- **Žáci** se aktivně podílí na dění v obci formou členství v Městském zastupitelstvu dětí a mládeže, na vytváření školního řádu/pravidel třídy, konkrétní činnosti školního parlamentu apod.

OBLAST 6 PROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.3: Systematicky pečuji o své duševní zdraví a psychohygienu.

Úroveň 1:

Absolvent/ka učitelství

1. Věnuji odpovídající pozornost sám/sama sobě; sleduji svůj psychický stav (i na základě reflexe, viz kompetence 2.5), vedle svého studia či práce věnuji odpovídající pozornost také svým fyzickým potřebám (spánek, strava, odpočinek, pohyb), jiným potřebám, osobním zájmům, vztahům a sociálním kontaktům.

2. Pojmenovávám svá očekávání, obavy a potřeby spojené s učitelskou rolí a aktivně s nimi pracuji. Umím je sdílet s druhými a říci si o pomoc.

- **Učitel** uvědoměně sleduje svůj psychický i fyzický stav a reflektuje dopady studia či pedagogické práce na své duševní zdraví; dbá na rovnováhu mezi profesními povinnostmi, osobním životem, odpočinkem a vztahy. Svým jednáním a komunikací modeluje vyvážený přístup k práci a osobnímu životu a ve výuce otevírá témata související s well-beingem, jako jsou stres, duševní zdraví, péče o sebe, rovnováha mezi povinnostmi a volným časem či odpovědnost vůči sobě samému. Využívá vhodné aktivity a metody, které žákům pomáhají přemýšlet o tom, jak sladit školní nároky s osobními zájmy, odpočinkem a zdravým životním stylem.

- **Žáci** vnímají podporu učitele v oblasti wellbeingu a dokážou reflektovat význam péče o sebe jako součást odpovědného fungování ve škole i ve společnosti.

- **Učitel** si uvědomuje svá očekávání, obavy a profesní potřeby spojené s výukou, zejména při práci se skupinovou dynamikou, citlivými tématy nebo zapojováním všech žáků do diskuse. Otevřeně o nich komunikuje s kolegy, mentory nebo vedením školy a aktivně vyhledává podporu; například sdílí obavu, že se někteří žáci obtížně zapojují do skupinové práce, a ve spolupráci s kolegou hledá metody, které by umožnily zapojení všech. Využívá získanou podporu a zpětnou vazbu k úpravě výukových postupů a ke svému profesnímu růstu.

- **Žáci** vnímají učitele jako otevřeného a reflektivního profesionála, který vytváří bezpečné prostředí pro spolupráci a učení.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

3. Při plánování a realizaci výuky kladu důraz také na rovnováhu mezi pracovním a osobním životem, využívám již hotové materiály a inspiraci od kolegů a kolegyně, přenáším odpovědnost a aktivitu na žáky a žákyně tam, kde je to možné, vhodné a podstatné pro mou psychohygienu.

4. Při péči o své psychické zdraví aktivně a podle potřeby využívám dostupné prostředky, jako je kolegiální rozhovor, mentoring, intervize, supervize nebo jiná laická i odborná pomoc.

- **Učitel** využívá relevantní a vhodné metodické zdroje z tematicky zaměřených webů, například Občankáři, Výchova k občanství, Odpovědné občanství apod. Vědomě přenáší část odpovědnosti a aktivity na žáky, například při volbě témat, způsobu zpracování úkolů, vedení diskuse nebo reflexi práce, a tím podporuje jejich samostatnost i vlastní psychohygienu. Dbá na udržitelný pracovní rytmus a vyvažuje nároky na sebe i na žáky tak, aby výuka byla dlouhodobě zvládnutelná a smysluplná.
- **Žáci** přebírají odpovědnost za část výukových činností, aktivně se zapojují do plánování, realizace a reflexe učení a pracují samostatně i ve spolupráci s ostatními. Uvědomují si, že jejich aktivita a zodpovědnost přispívají nejen k jejich vlastnímu učení, ale i k udržitelnému fungování výuky a vztahů ve třídě.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

5. Umím dlouhodobě sledovat stav svého psychického zdraví a vykonávat svou práci tak, aby to pro mne bylo dlouhodobě udržitelné a naplňující.